

‘De weg terug; epiloog’

Onderzoek naar netto-effect van
reïntegratiedienstverlening bij (gedeeltelijk)
goedgekeurde niet-werkende arbeidsongeschikten
in de periode 2002 - 2004

Onderzoek uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek
in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen

Arjan Heyma

Raad voor Werk en Inkomen
juli 2006

Voorwoord

Door de invoering van SUWI en de introductie van marktwerking heeft het verkrijgen van een goed inzicht in de effecten van reïntegratiedienstverlening aan belang gewonnen. Om van een markt te kunnen spreken is immers niet alleen transparantie met betrekking tot de gestelde doelen onontbeerlijk, maar ook met betrekking tot de inzet van trajecten, de keuze van instrumenten en de uiteindelijk behaalde resultaten. De Raad voor Werk en Inkomen (RWI) heeft op dit terrein een belangrijke taak. Deze taak wordt vanaf de oprichting van de RWI op meerdere wijzen vorm gegeven, onder andere door het verrichten van onderzoek.

Voor u liggen de uitkomsten van een onderzoek naar de effectiviteit van de reïntegratie-activiteiten die in de periode 2002-2004 zijn aangeboden aan (gedeeltelijk) goedgekeurde niet-werkende arbeidsongeschikten. Dit rapport vormt een aanvulling op *De weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk*, dat de RWI in 2005 heeft gepubliceerd. Ook het in 2003 verschenen *Doelgroepindeling aanbesteding reïntegratie: de relatie tussen persoonskenmerken, kosten en effectiviteit van reïntegratietrajecten* getuigt van de ambitie van de RWI om inzicht te verschaffen in de resultaten van reïntegratie-activiteiten.

Voor de totstandkoming van *De weg terug: epiloog* heeft SEO Economisch Onderzoek (SEO), in opdracht van de RWI, een groot aantal bestanden van UWV, CWI en CBS gekoppeld tot een nieuwe dataset. Bij de analyses van deze dataset is dankbaar gebruik gemaakt van de specifieke kennis waarover de genoemde organisaties beschikken.

Uit oogpunt van kwaliteit en zorgvuldigheid heeft de RWI aan het Centraal Planbureau (CPB) gevraagd een Second Opinion te geven op de deugdelijkheid (betrouwbaarheid, validiteit) en bruikbaarheid (relevantie) van het onderzoek. Naar de mening van het CPB volgt SEO in dit onderzoek de State of Art van econometrische technieken, is het rapport inzichtelijk en toegankelijk voor een breed publiek en zijn de resultaten ook in de huidige context relevant. Deze Second Opinion is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

De resultaten van het onderzoek wijzen op op een zeer lage netto-effectiviteit van reïntegratiedienstverlening. Hierbij dient een aantal opmerkingen en kanttekeningen te worden gemaakt.

In de eerste plaats betreft het een specifieke groep, namelijk arbeidsongeschikten die bij een herbeoordeling in de periode 2002-2004 (gedeeltelijk) zijn goedgekeurd en die op dat moment niet over werk beschikten. In de periode voor de herbeoordeling is de arbeidsmarkt voor velen van hen geleidelijk aan uit beeld verdwenen, niet alleen vanwege gezondheidsproblemen maar ook door het duureffect van de werkloosheid zelf. Deze cumulatie van problemen kan niet eenvoudig worden gekeerd door het aanbieden van reïntegratiedienstverlening. De uitkomsten van dit onderzoek hebben betrekking op cliënten die herbeoordeeld zijn onder het oude regime. Na oktober 2004 zijn nieuwe, strengere regels van kracht voor WAO-herbeoordelingen. Hierdoor zijn meer cliënten op een reïntegratietraject aangewezen.

In de tweede plaats biedt het onderzoek aanknopingspunten voor verbeteringen in het aanbieden van reïntegratieactiviteiten. Dat betreft niet alleen het bereik en de prijsstelling van deze dienstverlening, maar ook de wijze waarop maatwerk kan worden gerealiseerd. Deze aanknopingspunten worden verder uitgewerkt in de *Reïntegratiemarktanalyse 2006*, die de RWI in samenhang met dit onderzoek uitbrengt. Voor toekomstig onderzoek zou het overigens nuttig zijn wanneer opdrachtgevers van reïntegratieactiviteiten nauwkeuriger registreren welke instrumenten voor welke (groepen van) personen worden ingezet.

In de derde plaats blijkt de investering in reïntegratie niet altijd in verhouding te staan met de aard van de problematiek van de herbeoordeelden.

In de vierde plaats blijkt, zoals een tentatieve berekening van het CPB uitwijst, dat een bescheiden netto-effect niet op voorhand hoeft te leiden tot een negatieve uitkomst van een kosten-baten analyse. Dit heeft niet alleen te maken met de relatief goedkope trajecten die aan deze personen zijn aangeboden, maar ook met hun relatief lange uitkeringsduur. Nader onderzoek op dit punt is zeker wenselijk.

Ten slotte past een woord van dank aan SEO voor de meer dan adequate uitvoering van dit complexe onderzoek en de heldere wijze waarop de resultaten zijn verwoord, alsmede aan UWV en CPB voor hun deskundige inzet en betrokkenheid.

Jan van Zijl
voorzitter Raad voor Werk en Inkomen

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	i
1 Inleiding.....	1
1.1 Achtergrond.....	2
1.2 Probleemstelling.....	3
2 Onderzoeksaanpak.....	5
2.1 Onderzoekspopulatie.....	5
2.2 Gebruikte gegevens.....	7
2.3 Onderzoeksmethode.....	10
3 Effect van reïntegratie op werkhervatting.....	13
3.1 Kans op werk zonder reïntegratiedienstverlening.....	13
3.2 Inzet van reïntegratiedienstverlening.....	17
3.3 Netto-effect van reïntegratiedienstverlening.....	18
3.4 Kansen naar verschillende typen personen.....	23
3.5 De resultaten in perspectief.....	26
4 Kosten van reïntegratiedienstverlening.....	29
5 Conclusies.....	33
Bijlage A: Selectie van onderzoekspopulatie.....	35
Bijlage B: Technische beschrijving onderzoeksmethode.....	40
Bijlage C: Schattingsresultaten.....	43

Samenvatting

In het rapport “De weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk”, dat door SEO Economisch Onderzoek in samenwerking met AS \textit{tri} in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen in 2005 is vervaardigd, wordt een weinig rooskleurig beeld geschetst van de kansen op de arbeidsmarkt voor arbeidsongeschikten die tussen 1 januari 2001 en 1 juli 2004 bij herbeoordeling meer of weer arbeidsgeschikt werden verklaard. Onduidelijk bleef echter in hoeverre reïntegratiedienstverlening heeft geleid tot een vergroting van de kans op werk. Het rapport beveelt daarom aan onderzoek te verrichten naar de effectiviteit van de ingezette reïntegratiedienstverlening. De huidige notitie is daarvan de uitwerking.

Het onderzoek naar de effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening aan herbeoordeelde arbeidsongeschikten richt zich op een deelpopulatie uit “De weg terug”. Voor de huidige onderzoekspopulatie gelden de volgende criteria:

- We beperken onze analyse tot de periode 1 januari 2002 tot en met 30 juni 2004.
- Personen die werkten ten tijde van herbeoordeling sluiten we uit van analyse, omdat niet duidelijk is wat de uitkomstmaat is van het eventuele reïntegratietraject.
- Tot slot sluiten we personen uit van analyse die pas na de periode tot 1 juli 2004 een reïntegratietraject ontvangen.

Daarbij proberen we de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

- Wat is de kans op reïntegratie naar werk voor deze groep herbeoordeelde?
- Wat is de effectiviteit van reïntegratie activiteiten voor deze groep?
- Wat is de relatie tussen persoonskenmerken, kosten, inkomen en deze effectiviteit?

We maken gebruik van dezelfde gegevens als in “De weg terug”, hoofdzakelijk afkomstig uit de WAO-administratie, de administratieve bestanden over Verzekerde Personen en Dienstverbanden (VPD) en de administratie van reïntegratiediensten (MIR), allen van het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV). Koppeling van de gegevens heeft plaatsgevonden bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op basis van een persoonlijk identificatienummer dat door het CBS op basis van het sofinummer aan elk van de bestanden is toegevoegd.

Het netto-effect van de inzet van reïntegratiedienstverlening kan worden vastgesteld als het verschil tussen de kans op werkhervatting mét een reïntegratietraject en de kans op werkhervatting zónder reïntegratietraject voor dezelfde persoon of populatie. Dat is niets anders dan het vergelijken van de kans op werkhervatting tussen een proefgroep waarbij een traject is ingezet en een controlegroep waarbij dat niet is gebeurt, *rekening houdend met de verschillen tussen beide groepen*. Deze verschillen liggen in persoonskenmerken, de tijd dat men al naar werk heeft gezocht en naar omstandigheden waaronder men werk zoekt. Omdat er verschillen bestaan tussen proef- en controlegroep kan worden gesteld dat reïntegratiedienstverlening – al dan niet bewust – selectief wordt ingezet. Correctie voor selectiviteit in de inzet van trajecten bij het schatten van de

kans op werkhervatting leidt tot een zuivere meting van de toegevoegde waarde van reïntegratiedienstverlening.

Als methode voor het meten van het effect van reïntegratiedienstverlening wordt een zogenaamd *duurmodel* gebruikt. Het duurmodel beschouwt de tijdsduur tot aan werkhervatting. In het model worden zoveel mogelijk waargenomen individuele persoonskenmerken in de kans op werkhervatting meegenomen, op basis waarvan mogelijk selectie plaatsvindt. Daarnaast wordt de kans op werkhervatting gerelateerd aan de kans op de inzet van reïntegratiedienstverlening. Zodoende wordt zo goed mogelijk gecorrigeerd voor de selectieve inzet van reïntegratietrajecten. Wat overblijft is een netto verschil in de kans op werkhervatting tussen vergelijkbare personen met en zonder reïntegratietraject.

Op grond van de analyse van deze netto-effectiviteit van reïntegratiedienstverlening aan weer of meer goedgekeurde niet-werkende arbeidsongeschikten tussen 1 januari 2002 en 1 juli 2004, trekken we de volgende conclusies:

- Minder dan de helft van alle betreffende herbeoordeelde arbeidsongeschikten heeft een reïntegratietraject ontvangen. Relatief vaak werden reïntegratie activiteiten ingezet bij (voorheen) volledig arbeidsongeschikten, fase 2 en fase 3 cliënten en middelbaar opgeleiden. De minste trajecten zijn ingezet bij gedeeltelijk arbeidsongeschikten, ouderen en ambtenaren. De reïntegratiedienstverlening aan herbeoordeelde arbeidsongeschikten is in de loop van de periode 2002 – 2004 wel aanzienlijk toegenomen, maar mogelijk kan dit gedeeltelijk worden toegeschreven aan een betere registratie.
- Ondanks deze inspanningen is de reïntegratiedienstverlening weinig succesvol geweest. Vergeleken met een situatie zonder reïntegratiedienstverlening is de gemiddelde werkhervattingskans binnen twee jaar met gemiddeld slechts 0,7 procentpunten verhoogd. Dat betekent dat door de inzet van 100 trajecten er gemiddeld 1 extra herbeoordeelde aan het werk is gekomen. Zonder die inspanningen zouden dat er 11 van de 100 zijn geweest. Bovendien verschilde de effectiviteit nauwelijks tussen groepen herbeoordeelde arbeidsongeschikten. In het meest gunstige geval kwam niet 1 op de 100, maar 4 op de 100 herbeoordeelden extra aan de slag. Het gaat dan met name om gedeeltelijk arbeidsongeschikten die slechts in geringe mate zijn goedgekeurd.
- Duurdere reïntegratietrajecten hebben tot meer dan evenredige positieve effecten op de werkhervattingskans geleid. Echter, door de geringe gemiddelde effectiviteit lijken de baten van de reïntegratiedienstverlening nauwelijks op te wegen tegen de kosten ervan. Aan de andere kant gaat het hier om een groep met een relatief lange uitkeringsduur, zodat bij een geringe effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening mogelijk reeds grote besparingen op de uitkeringslasten zijn te behalen. Dit zou nader onderzocht moeten worden, bijvoorbeeld door een uitgebreide Kosten-Baten Analyse (KBA), waarin alle kosten en baten van de inzet van reïntegratiediensten zouden moeten worden meegenomen.
- Waar het effect van reïntegratiediensten nauwelijks verschilt tussen verschillende typen herbeoordeelden, bestaat een grote variatie in de kans op werkhervatting naar verschillen in (persoons)kenmerken. Simulaties van werkhervattingskansen voor vier persoonstypen die onderling sterk verschilden naar leeftijd, fase-indeling, mate van herbeoordeling, opleidingsniveau etc. laten zien dat de kans op werkhervatting binnen twee jaar na herbeoordeling op basis van objectieve persoonskenmerken alleen, kan variëren tussen 1,5 en 53 procent.

- Op de vraag naar de wijze waarop de betreffende herbeoordeelden wel effectief aan een baan geholpen hadden kunnen worden is ondanks de geringe effectiviteit van de ingezette reïntegratiedienstverlening wel een zinnige suggestie te geven. De resultaten ten aanzien van verschillen in werkhervattingskansen naar soort herbeoordeling en naar de samenloop met een WW-uitkering duiden op het belang van de binding met werk en de arbeidsmarkt. Hoe langer personen arbeidsongeschikt zijn en hoe langer het duurt voordat ze de weg terug naar werk zoeken, hoe moeilijker het is om daadwerkelijk aan het werk te geraken. Het is dus zaak om arbeidsgehandicapten zo snel mogelijk terug te leiden naar de arbeidsmarkt.

1 Inleiding

In het rapport “De weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk”, dat door SEO Economisch Onderzoek in samenwerking met *AStri* in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen in 2005 is vervaardigd, wordt een weinig rooskleurig beeld geschetst van de kansen op de arbeidsmarkt voor arbeidsongeschikten die tussen 1 januari 2001 en 1 juli 2004 bij herbeoordeling meer of weer arbeidsgeschikt werden verklaard¹. Slechts ongeveer 1 op de 5 herbeoordeelden die ten tijde van de herbeoordeling niet werkten heeft na herbeoordeling werk gevonden. Bij reeds werkende herbeoordeelden werd nauwelijks een urenuitbreiding na herbeoordeling geconstateerd, al is die waarneming met de nodige onzekerheden omgeven.

Dit alles heeft belangrijke implicaties gehad voor de inkomenspositie van deze herbeoordeelde arbeidsongeschikten. Voor de groep niet-werkenden die slechts gedeeltelijk werd goedgekeurd is de inkomensdaling met gemiddeld 30 tot 45 procent het grootst geweest. Het gaat hier relatief vaak om volledig arbeidsongeschikten. Iets minder groot is de inkomensdaling geweest bij niet-werkenden die volledig werden goedgekeurd, gemiddeld 20 tot 35 procent. Bij werkenden die volledig werden goedgekeurd lag de inkomensdaling in dezelfde orde van grootte, terwijl de inkomensdaling met 15 tot 25 procent het kleinst is geweest voor personen die werkten ten tijde van de herbeoordeling en slechts gedeeltelijk werden goedgekeurd. Het gaat hier steeds om de onmiddellijke en theoretische inkomensgevolgen van de herbeoordeling. Een deel van de herbeoordeelden stroomt meteen na de herbeoordeling door naar een (aanvullende) WW-uitkering of Bijstandsuitkering. Die mogelijkheden hebben ervoor gezorgd dat op middellange termijn de inkomensgevolgen voor het grootste deel zijn gecompenseerd. Een ander deel heeft zich teruggetrokken van de arbeidsmarkt, waarbij het vaker om vrouwen gaat dan om mannen. De beste inkomensontwikkeling vinden we bij herbeoordeelden die in staat waren het werk te hervatten of uit te breiden. Die gunstige inkomensontwikkeling blijft echter beperkt tot ongeveer 7 procent van de totale onderzoekspopulatie.

Een belangrijke conclusie van het rapport was dan ook dat (gedeeltelijke) goedkeuring bij herbeoordeling in de periode 2001 – 2004 vaker heeft geleid tot inkomensverlies dan tot werkhervatting. Onduidelijk bleef echter in hoeverre reïntegratiedienstverlening heeft geleid tot een vergroting van de kans op werk. Die dienstverlening is vooral ingezet bij herbeoordeelden die ten tijde van de herbeoordeling niet werkzaam waren (ongeveer bij de helft) en veel minder bij herbeoordeelden die reeds werkzaam waren ten tijde van de herbeoordeling (ongeveer bij 15 procent). Uit interviews en enquêtes met betrokken ketenpartners en cliënten kwam het beeld naar voren dat de reïntegratiedienstverlening niet specifiek gericht is geweest op herbeoordeelden en dat cliënten ook weinig tevreden waren. Het rapport beveelt daarom aan onderzoek te verrichten naar de effectiviteit van de ingezette reïntegratiedienstverlening. De huidige notitie is daarvan de uitwerking.

¹ Zie A. Heyma, B. Cuelenaere, F. Reijnga en M. de Graaf, *De weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk*, Raad voor werk en Inkomen, Oktober 2005.

1.1 Achtergrond

Een herbeoordeling van de arbeidsongeschiktheid of restverdiencapaciteit door het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV) vindt plaats op verschillende momenten. Tot 1 oktober 2004 vonden reguliere herbeoordelingen plaats na één en na vijf jaar arbeidsongeschiktheid. Deze wettelijke 1e en 5e jaars herbeoordelingen golden voor alle WAO-gerechtigden. Betrokken WAO-ers ontvingen ofwel een oproep voor een keuring, ofwel een vragenformulier aan de hand waarvan UWV vervolgens besloot of een oproep nodig was. Deze herbeoordelingen werden regelmatig 'op de stukken' afgedaan. Naast de wettelijke 1e en 5e jaars herbeoordelingen werden tot 1 oktober 2004 ook professionele herbeoordelingen uitgevoerd. Dit zijn herbeoordelingen op een willekeurig moment naar aanleiding van een (verwachte) verandering in de situatie van betrokkene met betrekking tot werk en/of gezondheid. WAO-gerechtigden zijn verplicht elke wijziging die gevolgen kan hebben voor de mate van arbeidsongeschiktheid aan UWV te melden. Vanaf 1 oktober 2004 mag UWV zelf bepalen wanneer en wie zij wil herbeoordelen.

Tussen 1 oktober 2004 en 1 juli 2007 zal UWV daarom het recht op een WAO-uitkering van alle WAO-gerechtigden jonger dan 50 jaar opnieuw beoordelen. Deze beoordeling gebeurt aan de hand van de meest recente verzekeringsgeneeskundige criteria in het 'Besluit van 18 augustus 2004 tot wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten' en op grond van nieuwe arbeidskundige criteria. Dat zal bij een deel van de arbeidsgehandicapten uiteindelijk resulteren in een lagere arbeidsongeschiktheidsuitkering of in het geheel vervallen van het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering. In de nota van toelichting bij het Schattingsbesluit van 18 augustus 2004 wordt de verwachting uitgesproken dat op grond van de gewijzigde criteria voor "circa 25% van de arbeidsongeschikten de uitkering met gemiddeld 2 – 3 klassen daalt". De nieuwe herbeoordelingsoperatie vindt plaats in de context van een omslag in beleid, waarbij de nadruk meer dan voorheen op arbeids~~g~~eschiktheid moet komen te liggen en minder op arbeids~~o~~ngeschiktheid. Uiteindelijk zal het nieuwe arbeidsongeschiktheidsstelsel, waar deze herbeoordeling op preludeert, meer gericht zijn op werk.

Bij de start van de nieuwe herbeoordelingsoperatie vanaf 1 oktober 2004, gebruik makend van het nieuwe Schattingsbesluit en met een nieuwe Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) in het verschiet, is de vraag naar de gevolgen van de herbeoordeling voor de inkomens- en arbeidsmarktpositie van arbeidsgehandicapten bijzonder relevant. Wanneer arbeidsongeschikten weer of meer arbeidsgeschikt worden verklaard, zijn ze dan wel in staat om werk te vinden? Kunnen ze daarbij worden geholpen door middel van reïntegratiedienstverlening? Gaat het daarbij om specifieke op de groep herbeoordeelden gerichte instrumenten en prikkels die kunnen zorgen voor een snellere werkhervatting? De Raad voor Werk en Inkomen (RWI) wil inzicht in de gevolgen van herbeoordelingen binnen deze nieuwe beleidskaders. In het kader van de WIA is bijvoorbeeld het onderscheid naar de mate van arbeidsongeschiktheid van groot belang. De reïntegratiedienstverlening aan arbeidsgehandicapten via het UWV zal uiteindelijk alleen nog maar de groep die meer dan 35, maar minder dan 80 procent arbeidsongeschikt is betreffen. Daarvan valt bovendien een steeds groter deel onder de verantwoordelijkheid van de werkgever. De reïntegratie van arbeidsgehandicapten die terugvallen op de Bijstand of niet langer recht hebben op een uitkering, valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Goed inzicht in de

gevolgen van herbeoordelingen, wie het betreft en waar deze mensen terechtkomen is een vereiste voor degelijke beleidsadvisering.

In het rapport “De weg terug” beschrijven we de resultaten van onderzoek naar de gevolgen van een herbeoordeling voor mensen met een WAO-uitkering. We hebben ons daarbij geconcentreerd op WAO-gerechtigden die zijn herbeoordeeld in de periode van 1 januari 2001 tot 1 oktober 2004 en bij die herbeoordeling gedeeltelijk of volledig zijn goedgekeurd, waardoor (een deel van) de WAO-uitkering werd verloren. De voorliggende rapportage is een aanvulling op dat rapport en heeft als doel inzicht te bieden in de mate waarin reïntegratie activiteiten effectief zijn geweest voor deze groep.

1.2 Probleemstelling

Het onderzoek naar de gevolgen van de herbeoordeling van arbeidsongeschikten tussen 1 januari 2001 en 1 juli 2004 is uitgevoerd om zicht te krijgen op de effectiviteit en doelmatigheid van het reïntegratiebeleid voor herbeoordeelde WAO-gerechtigden. De door de RWI geformuleerde probleemstelling luidt:

“Wat gebeurt er qua arbeidsmarkt- en inkomenspositie met WAO-gerechtigden die na herbeoordeling meer of zelfs volledig arbeidsgeschikt worden verklaard en wat zijn de succes- en faalfactoren die van invloed zijn op het vinden en het aanvaarden van werk?”

Ons onderzoek richt zich op WAO-gerechtigden die vóór 1 oktober 2004 voor het laatst zijn herbeoordeeld en daarbij meer of weer arbeidsgeschikt zijn verklaard. Herbeoordelingen binnen het kader van de nieuwe herbeoordelingsoperatie vanaf 1 oktober 2004 blijven buiten beschouwing. De belangrijkste reden daarvoor is dat we op zoek zijn naar gevolgen van de herbeoordeling en de effectiviteit van de inzet van reïntegratie activiteiten. Die gevolgen en effectiviteit kunnen voor de meest recente groep van herbeoordeelden nog nauwelijks worden onderzocht.

In het huidige onderzoek proberen we de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden voor de groep herbeoordeelden die tussen 1 januari 2002 en 1 juli 2004 meer of weer arbeidsgeschikt zijn verklaard en niet werkzaam waren ten tijde van de herbeoordeling:

- Wat is de kans op reïntegratie naar werk voor deze groep herbeoordeelden?
- Wat is de effectiviteit van reïntegratie activiteiten voor deze groep?
- Wat is de relatie tussen persoonskenmerken, kosten, inkomen en deze effectiviteit?

2 Onderzoeksaanpak

2.1 Onderzoekspopulatie

Ons onderzoek richt zich op WAO-gerechtigden die vóór 1 oktober 2004 voor het laatst zijn herbeoordeeld en bij die herbeoordeling meer of weer arbeidsgeschikt zijn verklaard en daarmee (een deel van) de WAO-uitkering hebben verloren. Elk jaar wordt slechts een deel van alle WAO-gerechtigden herbeoordeeld. In de nieuwe herbeoordelingsoperatie zijn dat alleen personen die op 1 juli 2004 jonger waren dan 50 jaar en niet behoren tot een groep waarvoor bij eerdere wijzigingen in de WAO uitzonderingen zijn gemaakt. Voor de vergelijkbaarheid betrekken we daarom alleen herbeoordeelden in ons onderzoek die ten tijde van herbeoordeling in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004 niet ouder waren dan 54 jaar.

Bij het grootste deel van de herbeoordeelden blijft het arbeidsongeschiktheidspercentage na herbeoordeling gelijk of neemt zelfs toe. In de jaren 2002 tot 2004 was dat respectievelijk bij 68 en 6 procent van alle herbeoordeelden het geval. Ons onderzoek richt zich daarentegen uitsluitend op WAO-gerechtigden waarvoor het arbeidsongeschiktheidspercentage bij herbeoordeling naar beneden is bijgesteld, zo'n 18 procent van de totale groep herbeoordeelden in de periode 2002 – 2004¹. Het rapport “De weg terug” gaat dus slechts over 18 procent van het totaal aantal herbeoordelingen, maar dit is wel de groep die de WAO-uitkering gedeeltelijk of geheel verliest, een groep die in de nieuwe herbeoordelingsoperatie naar verwachting substantiëler van omvang zal zijn. Na uitsluiting van jongeren tot 23 jaar, ouderen vanaf 55 jaar en groepen waarvoor de kwaliteit van de informatie over de herbeoordeling op een of andere manier sterk in twijfel kan worden getrokken, ging het vóór 1 oktober 2004 nog altijd om zo'n 30.000 herbeoordelingen per jaar.

Het huidige onderzoek naar de effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening aan herbeoordeelde arbeidsongeschikten richt zich op een nog kleinere populatie, een deelpopulatie van de onderzoekspopulatie uit “De weg terug”. Voor de huidige onderzoekspopulatie gelden de volgende criteria:

- We beperken onze analyse tot de periode 1 januari 2002 tot en met 30 juni 2004. Er geldt namelijk dat de gegevens over reïntegratie activiteiten voor en na 1 januari 2002 niet consistent zijn geregistreerd. Tot die tijd zijn individuele reïntegratie-instrumenten geregistreerd in de REWW, vanaf 1 januari 2002 worden alleen nog globale trajectgegevens geregistreerd in de MIR administratie (gecombineerd voor WAO-gerechtigden en WW-gerechtigden). Uitgaande van de meest recente gegevens, beperken we onze analyse daarom tot de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004.
- Een tweede beperking betreft de arbeidsmarktsituatie ten tijde van herbeoordeling. Personen die werkten ten tijde van herbeoordeling sluiten we uit van analyse, omdat niet duidelijk is wat de uitkomstmaat is van het eventuele reïntegratietraject. Bovendien is het onzeker of

¹ Van de resterende 8 procent is het resultaat van de herbeoordeling onbekend.

werkenden op zoek zijn naar (ander) werk of streven naar een uitbreiding van het aantal contracturen.

- Tot slot sluiten we personen uit van analyse die pas na de periode tot 1 juli 2004 een reïntegratietraject ontvangen. We kijken immers naar de periode tot 1 juli 2004 als het gaat om werkherlevingen. Het meenemen van reïntegratie activiteiten vanaf 1 juli 2004 zou de resultaten vertroebelen.

In Tabel 2.1 staat het aantal gevallen dat met de selectie van de onderzoekspopulatie voor de effectanalyse is gemoeid.

Tabel 2.1: Omvang van de selectie van de onderzoekspopulatie voor de effectanalyse

	Aantal	Percentage
Onderzoekspopulatie uit "De weg terug"	76.724	100,0 %
Geen herbeoordeling tussen 1-1-2002 en 30-6-2004	15.464	20,2 %
Reeds werkzaam ten tijde van herbeoordeling	34.541	45,0 %
Reïntegratie activiteiten ontvangen na 30-6-2004	3.088	4,0 %
Aantal gevallen dat buiten de effectanalyse blijft	53.093	69,2 %
Aantal gevallen binnen de effectanalyse	23.631	30,8 %

Om een indruk te geven in hoeverre we na selectie van de onderzoekspopulatie een specifieke groep herbeoordeelde overhouden voor de analyse van de effectiviteit van reïntegratie activiteiten, geeft Tabel A.1 in Bijlage A een overzicht van de verdeling van (persoons)kenmerken in de onderzoekspopulatie van het rapport "De weg terug" en in de selectie voor het huidige onderzoek. Over het algemeen komt de verdeling van kenmerken redelijk overeen, met een paar uitzonderingen. Zo gaat het in het huidige onderzoek om een populatie die veel recenter is herbeoordeeld, met name door het weglaten van herbeoordelingen uit het jaar 2001. Verder zijn de nu geselecteerde personen over het algemeen langduriger arbeidsongeschikt en zijn voorafgaand aan de herbeoordeling ook in een grotere mate arbeidsongeschikt, bestaan voor een groter deel uit vrouwen en uit personen met een lager inkomen. Dit laatste kan worden toegeschreven aan de selectie van personen die niet werkzaam waren ten tijde van de herbeoordeling. Al deze factoren leiden vermoedelijk tot een gemiddeld lagere kans op werk dan voor personen in de onderzoekspopulatie uit het rapport "De weg terug". Het is niet voor niets dat personen in de huidige onderzoekspopulatie niet werkzaam waren ten tijde van de herbeoordeling. Verdere verschillen in beide onderzoekspopulaties zijn dat er in de huidige selectie een groter percentage jongeren zit, als mede personen met een WW-uitkering en minder ambtenaren.

2.2 Gebruikte gegevens

Voor de analyse naar de effectiviteit van reïntegratie activiteiten bij meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelden zijn met name de volgende bestanden gekoppeld en gebruikt¹:

Periode	2002	2003	2004 t/m juni	Totaal
Bestandstype				
Herbo-statistiek				1
WAO-administratie	12	12	6	30
Dienstverbanden (VPD)	4	4	2	10
Inschrijvingen bij CWI				1
Reïntegratiediensten (MIR-AG)				1
Totaal				43

Koppeling van de gegevens vindt plaats op basis van een persoonlijk identificatienummer, dat door het CBS op basis van het sofinummer aan elk van de bestanden is toegevoegd. Alleen wanneer er een identiek identificatienummer voor de bestanden beschikbaar is, is een geval geselecteerd. Hieronder volgt een beschrijving van elk van de bestandstypen.

Herbo-statistiek

Door UWV is de herbo-statistiek als een enkel bestand aan CBS geleverd, met daarin alle herbeoordelingen tussen 1 januari 2001 en 1 oktober 2004. In de huidige analyse is slechts de eerst aangetroffen herbeoordeling in die periode meegenomen. Gebruikte variabelen uit de Herbo-statistiek zijn:

- Datum beschikking van herbeoordeling
- Soort herbeoordeling (1^e jaars, 5^e jaars of professioneel)
- Arbeidsongeschiktheidspercentage voor herbeoordeling
- Arbeidsongeschiktheidspercentage na herbeoordeling

WAO-administratie

De WAO-administratie is bij het CBS beschikbaar als zogenaamde AO-maandbestanden, met daarin alle uitkeringen die per maand lopend zijn, gestart of gestopt zijn. WAO-perioden zijn geïdentificeerd aan de hand van de aanvangsdatum en einddatum van het recht op een WAO-

¹ Zie Bijlage A in het rapport “De weg terug” voor een volledig overzicht van de gebruikte bestanden en gegevens.

uitkering. WAO-perioden die minder dan een maand na elkaar beginnen, worden als één enkele WAO-periode opgevat.

Dienstverbanden

Perioden van werk zijn gebaseerd op administratieve bestanden over ‘Verzekerde Personen en Dienstverbanden’ (VPD). Daarin staan de aanvangs- en einddatums van perioden waarin personen premies hebben betaald voor werknemersverzekeringen. Deze zogenaamde VPD-bestanden zijn bij het CBS beschikbaar op kwartaalbasis en bevatten zodoende alle geregistreerde lopende dienstverbanden en alle geregistreerde dienstverbanden uit het verleden van personen die in het betreffende kwartaal deze premies afdroegen. Een periode van werk – en dus niet van een baan – is geïdentificeerd aan de hand van de begindatum en einddatum van dienstverbanden die niet binnen een maand vooraf worden gegaan of worden gevolgd door een ander dienstverband. Van de VPD is bekend dat pas met enige vertraging de juiste gegevens worden geregistreerd. Uit onderzoek naar cliëntstromen in de SUWI-keten blijkt dat met deze bestanden een uitstroom vanuit een WW-uitkering naar werk van 70 procent binnen twee jaar wordt waargenomen¹. De onderregistratie blijft daarmee beperkt. Omdat we bovendien met VPD-bestanden werken die minstens een jaar oud zijn, verwachten we dat de onnauwkeurigheid meevalt.

Inschrijvingen bij CWI

Aanvullende achtergrondgegevens over herbeoordeelden ten aanzien van opleidingsniveau en afstand tot arbeid, zijn gebaseerd op gegevens uit de inschrijvingsadministratie van het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Daarvoor is het CWI-bestand met inschrijvingen tussen 1 januari 2001 en 1 juli 2004 gebruikt. Verschillende inschrijvingsperioden bij CWI zijn onderscheiden, waarvan degene met een aanvangsdatum die het dichtst in de buurt van de datum van herbeoordeling lag gekoppeld is aan de herbeoordeling. Onderscheiden inschrijvingsperioden bij CWI zijn geïdentificeerd aan de hand van de inschrijfdatum en uitschrijfdatum in de CWI-administratie. Wanneer een inschrijvingsdatum binnen een maand na een uitschrijvingsdatum valt, worden beide perioden van inschrijving gerekend tot één inschrijvingsperiode, behalve wanneer een uitschrijving plaatsvindt met als reden werkhervatting. De volgende twee variabelen uit het CWI-bestand worden gebruikt in onze effectanalyse:

- Fase (afstand tot arbeid) bij instroom bij CWI (fase 1, 2, 3 of 4, fase nader te bepalen). Deze is vastgesteld op het moment van inschrijving bij CWI en daardoor consistent voor alle personen in de analyse. Dit in tegenstelling tot de indicatie van de afstand tot arbeid in de WAO-administratie, die bij elke herziening van de afstand tot arbeid in de administratie wordt aangepast, zodat die informatie voor verschillende personen op verschillende momenten geldt. Door de fase-indeling te gebruiken zoals vastgesteld door CWI bij inschrijving kan het voorkomen dat “Fase 1”-cliënten ook reïntegratie activiteiten ontvangen.

¹ Zie M. de Graaf-Zijl, I. Groot en J.P. Hop, “De weg naar werk; Onderzoek naar de doorstroom tussen WW, bijstand en werk, vóór en na de SUWI operatie”, onderzoek in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen, nog te verschijnen.

- Hoogst behaalde opleiding (geen opleiding, alleen lager opgeleid, lager voortgezet onderwijs, hoger voortgezet onderwijs, MBO, HBO, universitair)

Voor herbeoordeelden die zich niet in hebben geschreven bij CWI, met name werkende arbeidsongeschikten, is de afstand tot arbeid en de hoogste behaalde opleiding onbekend. Dit wordt als zodanig meegenomen in de effectanalyse.

Reïntegratiediensten UWV

Op basis van de gecombineerde MIR-AG en MIR-WW administratie van UWV zijn ingezette reïntegratietrajecten voor de jaren 2002, 2003 en 2004 gekoppeld aan herbeoordeelden. Voor 2001 hebben we geen informatie over ingezette reïntegratietrajecten. Voor de koppeling zijn allereerst verschillende reïntegratietrajecten geïdentificeerd op basis van de opdracht datum aan het reïntegratiebedrijf, wanneer die ontbreekt op basis van de datum waarop het trajectplan is goedgekeurd en als die ook ontbreekt op basis van de geplande startdatum van het traject. Bij meerdere trajecten met dezelfde startdatum hebben we de meest complete registratie genomen. Per herbeoordeling is het traject gekoppeld waarvan de aanvangsdatum (in absolute zin) het dichtst in de buurt lag van de datum van herbeoordeling.

Bepaling werkzaamheid ten tijde van herbeoordeling

In onze effectanalyse betrekken we alleen herbeoordeelden die ten tijde van herbeoordeling niet werkzaam waren, om uitsluitend te kijken naar situaties waarin herbeoordelingen hebben geleid tot werkhervatting, met en zonder de inzet van reïntegratiedienstverlening. Nu kwamen er in het verleden situaties voor waarin arbeidsongeschikten werden herbeoordeeld omdat het werk werd hervat of waarin een gerede kans bestond dat het werk binnen afzienbare tijd zou worden hervat. (met name bij professionele herbeoordelingen). Om situaties waarin herbeoordelingen het gevolg waren van een werkhervatting te onderscheiden van situaties waarin werkhervattingen (mogelijk) het gevolg waren van een herbeoordeling, beschouwen we alle personen als werkzaam ten tijde van herbeoordeling die voor herbeoordeling of binnen een maand na herbeoordeling het werk hebben hervat. Dat leidt tot een onderschatting van het aantal herbeoordeelden zonder dienstverband ten tijde van herbeoordeling, maar sluit uit dat we werkhervattingen aan een herbeoordeling toeschrijven die in werkelijkheid de oorzaak van die herbeoordeling waren.

De manier waarop is vastgesteld of personen ten tijde van de herbeoordeling werkzaam waren of niet, kan nog tot een verdere vertekening van het aantal werkenden leiden. Registratie van een dienstverband kan namelijk samengaan met het recht op een WAO-uitkering, ook bij volledige arbeidsongeschiktheid. Bij arbeidsongeschiktheid geldt een ontslagbescherming van 2 jaar. Dit betekent dat arbeidsongeschikten die na 1 jaar wachttijd recht krijgen op een volledige WAO-uitkering, gedurende het eerste jaar van hun WAO-uitkering het dienstverband behouden, zonder dat ze daadwerkelijk werkzaam hoeven te zijn. Of betrokkenen na die periode van 2 jaar ontslagbescherming daadwerkelijk ontslagen worden en dus of het dienstverband eindigt, hangt onder meer af van de voortvarendheid waarmee de werkgever een ontslagvergunning bij het CWI aanvraagt. Zeker onder de WAO-gerechtigden die nog niet lang een WAO uitkering hebben ten tijde van herbeoordeling, zal zodoende een groot percentage nog een dienstverband hebben,

zonder dat ze werkzaam zijn. Het onderscheid tussen beide toestanden is op grond van de VPD niet te maken. Het gevolg is dat het aandeel werkenden onder de herbeoordeelden wordt overschat, met name die met een 1^e jaars herbeoordeling.

Het betekent ook dat onze effectanalyse plaatsvindt op een groep die mogelijk kleiner is dan in werkelijkheid, maar waarbij het in ieder geval helder is dat een werkhervatting volgt op de herbeoordeling en daaraan niet voorafgaat. Dit is ons inziens ook de meest interessante groep met het oog op de nieuwe herbeoordelingsoperatie die vanaf 1 oktober 2004 plaatsvindt. We kunnen aan de hand van ons onderzoek echter geen uitspraken doen over herbeoordeelden die het werk hebben hervat en als gevolg daarvan zijn herbeoordeeld.

2.3 Onderzoeksmethode

Als methode voor het meten van het effect van reïntegratiedienstverlening wordt een zogenaamd *duurmodel* gebruikt. Het duurmodel beschouwt de tijdsduur tot aan werkhervatting. De tijd die mensen nodig hebben om weer aan het werk te gaan (de werkloosheidsduur) hangt af van individuele kansen op de arbeidsmarkt (wie reïntegreert er, welke kwalificaties heeft de werkloze, hoe gemotiveerd is men om naar werk te zoeken), van economische (conjuncturele) omstandigheden (wanneer reïntegreert men) en van de reïntegratiedienstverlening die wordt ingezet. Het duurmodel vergelijkt werkloosheidsduren tussen personen en stelt daarbij vast welke persoonskenmerken en omstandigheden ertoe bijdragen dat iemand er langer of korter over doet om het werk te hervatten. Natuurlijk hangt dat mede van het toeval af. Door daar in de analyse expliciet rekening mee te houden, is er sprake van een *kansmodel*.

Wanneer reïntegratiedienstverlening wordt ingezet, betekent dat niets anders dan een verandering in de omstandigheden waaronder men reïntegreert. Door de tijd die nodig is om het werk te hervatten te vergelijken tussen mensen met en zonder reïntegratietraject, kan worden vastgesteld in welke mate die verandering in omstandigheden (de inzet van reïntegratie-instrumenten) bijdraagt aan het verkorten van de werkloosheidsduur. Daarmee kan dus het effect van die instrumenten worden vastgesteld, uitgedrukt in een verkorting van de werkloosheidsduur of een verhoging van de kans op werkhervatting. In het model worden de veranderde omstandigheden als tijdsvariërende variabelen meegenomen, aangezien de timing van de inzet van een reïntegratietraject het moment bepaalt waarop die effectief wordt. Het model houdt onder meer rekening met de begindatum van het reïntegratietraject.

Nu zijn er twee belangrijke problemen bij deze modellering. Ten eerste kan de reïntegratiedienstverlening – al dan niet bewust – selectief worden ingezet en ten tweede is niet zonder meer een controlegroep beschikbaar voor de vergelijking van werkloosheidsduren, omdat alle herbeoordeelden in principe (op termijn) in aanmerking kunnen komen voor reïntegratiedienstverlening. Selectiviteit betekent dat instrumenten alleen bij bepaalde cliënten en op een bepaald moment worden ingezet. Dat heeft gevolgen voor de berekende uitkomsten. Stel dat de groep mensen waarbij een reïntegratietraject wordt ingezet ouder is dan de groep waarbij geen reïntegratietraject wordt ingezet. De kans op werkhervatting van de groep ouderen (mèt reïntegratietraject) ligt, voorafgaand aan het reïntegratietraject, over het algemeen lager dan de

kans op werkhervatting van de groep jongeren (zonder reïntegratietraject). De kans op werkhervatting van de groep ouderen kan door de inzet van het traject effectief omhoog gaan, maar nog steeds lager liggen dan die kans bij de groep jongeren. Een directe vergelijking van de twee groepen levert dan een negatief effect op van de ingezette reïntegratiedienstverlening. Echter, een vergelijking van twee personen van dezelfde leeftijd met en zonder reïntegratietraject levert een positief effect op. Door in het model rekening te houden met de mogelijk selectieve inzet van reïntegratiedienstverlening kan toch een zuiver effect worden berekend.

In het model worden zoveel mogelijk waargenomen individuele persoonskenmerken in de kans op werkhervatting meegenomen, op basis waarvan mogelijk selectie plaatsvindt. Het vinden van een goede controlegroep is een probleem wanneer iedereen hetzelfde reïntegratietraject zou ontvangen. In dat geval kan er geen onderscheid worden gemaakt tussen personen met en zonder traject, zodat er ook geen effect kan worden toegeschreven aan de inzet van reïntegratiedienstverlening. In de praktijk blijkt echter dat herbeoordeelde arbeidsongeschikten op zeer verschillende tijdstippen een traject ontvangen. Daarmee wordt het mogelijk om op verschillende momenten personen met een reïntegratietraject te vergelijken met personen zonder reïntegratietraject, zodat de laatste groep (tijdelijk) tot de controlegroep kan worden gerekend. Uiteraard tot het moment waarop een traject start. Omdat herbeoordeelde die pas later een reïntegratietraject ontvangen verschillen van herbeoordeelde die al in een veel eerder stadium hulp krijgen aangeboden, is er sprake van een selectieve controlegroep. Maar voor die selectiviteit wordt – in ieder geval gedeeltelijk – gecorrigeerd door in het model persoonskenmerken op te nemen en door de werkhervattingkans te relateren aan de kans op de inzet van reïntegratie-instrumenten. Wat overblijft is een netto verschil in de kans op werkhervatting tussen vergelijkbare personen met en zonder reïntegratie-instrumenten. Dit is het netto-effect waar we naar op zoek zijn.

Zie voor een technische beschrijving van de gebruikte onderzoeksmethode Bijlage B. De gebruikte onderzoeksmethode maakt geen onderscheid naar het effect van afzonderlijke reïntegratie activiteiten, omdat die niet als zodanig zijn geregistreerd in de gebruikte MIR-AG administratie van UWV. Wel wordt het netto-effect van reïntegratiedienstverlening in het model uitgesplitst naar persoonskenmerken. Op die manier is het mogelijk om verschillen in effectiviteit tussen verschillende typen herbeoordeelde (doelgroepen) te vinden. In het volgende hoofdstuk wordt dat uitgewerkt.

3 Effect van reïntegratie op werkhervatting

Het netto-effect van de inzet van reïntegratiedienstverlening kan worden vastgesteld als het verschil tussen de kans op werkhervatting mét een reïntegratietraject en de kans op werkhervatting zónder reïntegratietraject voor dezelfde persoon of populatie. Dat is niets anders dan het vergelijken van de kans op werkhervatting tussen een proefgroep waarbij een traject is ingezet en een controlegroep waarbij dat niet is gebeurt, *rekening houdend met de verschillen tussen beide groepen*. Deze verschillen liggen in persoonskenmerken, de tijd dat men al naar werk heeft gezocht en naar omstandigheden waaronder men werk zoekt. Omdat er verschillen bestaan tussen proef- en controlegroep kan worden gesteld dat reïntegratiedienstverlening – al dan niet bewust – selectief wordt ingezet. Correctie voor selectiviteit in de inzet van trajecten bij het schatten van de kans op werkhervatting leidt tot een zuivere meting van de toegevoegde waarde van reïntegratiedienstverlening.

In dit hoofdstuk behandelen we eerst de kans op werkhervatting zonder de inzet van reïntegratiedienstverlening voor de groep meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelden in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004. Op die manier laten we zien dat de kans op werk flink verschilt tussen personen voordat een traject wordt ingezet. Vervolgens laten we zien hoe selectief de reïntegratiedienstverlening is ingezet bij deze groep door aan te geven hoe de kans op het ontvangen van een reïntegratietraject varieert naar persoonskenmerken. Ten slotte stellen we de kans op werkhervatting na de inzet van een reïntegratietraject vast, om op die manier de netto-effectiviteit ervan te kunnen afleiden.

3.1 Kans op werk zonder reïntegratiedienstverlening

Tabel 3.1 geeft in de tweede kolom een indruk van de apriori werkhervattingskansen van de onderzoekspopulatie *binnen 2 jaar na herbeoordeling*. Gemiddeld ligt deze op ruim 11 procent. Dat betekent dat slechts 11 op iedere 100 herbeoordeelden binnen 2 jaar na herbeoordeling weer aan de slag zou zijn gekomen zonder de inzet van reïntegratiedienstverlening. Dit ligt lager dan de gemiddelde werkhervattingspercentages zoals gerapporteerd in het rapport “De weg terug”. Het gaat in Tabel 3.1 dan ook om een deelpopulatie van die in “De weg terug” (zie Paragraaf 2.1). Uit de analyse van werkhervattingskansen zal blijken dat de geselecteerde onderzoekspopulatie voor de huidige effectmeting in vergelijking met de gehele populatie in “De weg terug” een minder gunstige arbeidsmarktpositie heeft. Dat leidt automatisch tot een lagere gemiddelde kans op werkhervatting.

Onder het gemiddelde percentage in Tabel 3.1 staan werkhervattingspercentages in het geval de gemiddelde persoon aan bepaalde specifieke kenmerken zou voldoen. Alle overige kenmerken worden daarbij als onveranderd verondersteld. Bijvoorbeeld, als de gemiddelde persoon in 2002 zou zijn herbeoordeeld, dan was zijn werkhervattingskans binnen 2 jaar 12,5 procent. Zou dezelfde persoon echter in 2004 zijn herbeoordeeld, dan was zijn werkhervattingskans binnen 2

jaar na herbeoordeling nog slechts 8,4 procent. Hier doet de invloed van de conjunctuur zich gelden. Vanwege een dalende conjunctuur gedurende de periode 2002 tot en met 2004, zien we een dalende kans op werk. Onder andere omdat het economisch gunstige jaar 2001 buiten de huidige effectmeting is gelaten, vinden we dan ook gemiddeld genomen lagere werkherstattingskansen dan in het rapport “De weg terug”.

Tabel 3.1: Werkherstattingskansen en reïntegratietrajectkansen naar persoonskenmerken

	Kans op werkherstating binnen 2 jaar zonder reïntegratietraject	Kans op reïntegratietraject binnen 6 maanden na herbeoordeling
Gemiddeld	11,5 %	40,5 %
Jaar van herbeoordeling		
2002	12,5 %	29,3 %
2003	10,8 %	44,7 %
2004	8,4 %	55,7 %
Soort herbeoordeling		
1 ^e jaars	13,7 %	41,0 %
5 ^e jaars	5,2 %	39,1 %
Professioneel	12,7 %	41,0 %
Resultaat van herbeoordeling		
Van 15-35% AO naar <15%	15,0 %	20,6 %
Van 15-35% AO naar 15-35%	14,8 %	28,5 %
Van 35-80% AO naar <15%	13,2 %	21,5 %
Van 35-80% AO naar 15-35%	11,9 %	24,0 %
Van 35-80% AO naar 35-80%	12,3 %	26,3 %
Van 80-100% AO naar <15%	12,5 %	42,0 %
Van 80-100% AO naar 15-35%	9,7 %	46,8 %
Van 80-100% AO naar 35-80%	9,8 %	46,2 %
Geslacht		
Man	12,2 %	40,3 %
Vrouw	11,1 %	40,6 %
Leeftijd		
25 jaar	15,5 %	40,1 %
35 jaar	12,4 %	41,6 %
45 jaar	10,1 %	40,5 %
55 jaar	8,3 %	37,0 %

Verder zien we dat personen die 1^e jaars of professioneel werden herbeoordeeld een gunstigere arbeidsmarktpositie hadden dan personen die regulier na 5 jaar werden herbeoordeeld. Omdat hierbij reeds voor andere factoren is gecorrigeerd, waaronder opleidingsniveau en leeftijd, kan dit verschil niet aan deze andere factoren worden toegeschreven, zodat kan worden geconcludeerd dat het moeilijker is om terug te keren naar werk naarmate men langer arbeidsongeschikt is geweest. Volledig arbeidsongeschikten hadden daarnaast een kleinere kans om weer aan het werk

te komen dan gedeeltelijk arbeidsongeschikten, maar tegelijkertijd geldt dat een grotere mate van goedkeuring tot een grotere kans op werkhervatting leidde.

Tabel 3.1 vervolg

	Kans op werkhervatting binnen 2 jaar zonder reïntegratietraject	Kans op reïntegratietraject binnen 6 maanden na herbeoordeling
Gemiddeld	11,5 %	40,5 %
Provincie		
Groningen	11,3 %	43,1 %
Friesland	12,3 %	41,6 %
Drenthe	12,7 %	42,1 %
Overijssel	12,5 %	38,9 %
Flevoland	12,5 %	35,9 %
Gelderland	12,1 %	46,4 %
Utrecht	11,4 %	32,7 %
Noord-Holland	10,4 %	38,0 %
Zuid-Holland	11,7 %	39,9 %
Zeeland	14,0 %	45,4 %
Noord-Brabant	11,0 %	42,4 %
Limburg	11,0 %	43,1 %
Buitenland	13,9 %	31,5 %
Diagnose categorie		
Bewegingsapparaat	11,5 %	40,2 %
Spanning, depressie	11,6 %	41,6 %
Psychische aandoeningen	11,2 %	40,9 %
Letsel	13,9 %	38,0 %
Zwangerschap en bevalling	9,3 %	40,1 %
Zenuwstelsel	11,1 %	41,4 %
Hart en vaatstelsel	13,1 %	42,3 %
Overige aandoeningen	11,1 %	39,5 %
Samenloop met WW-uitkering		
Niet	11,3 %	40,2 %
Wel	13,5 %	43,8 %
Herkomstcategorie		
Marktsector (werknemers)	11,6 %	40,9 %
Overheid (ambtenaren)	9,8 %	31,0 %

Meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde mannen kwamen in de periode 2002 – 2004 over het algemeen iets sneller aan het werk dan meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde vrouwen. Groter is het verschil naar leeftijd, waar de werkhervattingskans binnen 2 jaar na herbeoordeling daalt van 15,5 procent voor een 25 jarige naar 8,3 procent voor een 55 jarige. Nogmaals wordt benadrukt dat de overige kenmerken van deze ‘gemiddelde’ persoon daarbij constant zijn

gehouden. Naar provincie vinden we nauwelijks verschillen in de werkhervattingskans. Die verschillen drukken in eerste instantie verschillen in economische omstandigheden tussen regio's uit. Zoals verwacht lagen de kansen in Groningen en Limburg lager dan gemiddeld en in Flevoland en Utrecht hoger dan gemiddeld, maar de verschillen zijn klein.

Tabel 3.1 vervolg

	Kans op werkhervatting binnen 2 jaar zonder reïntegratietraject	Kans op reïntegratietraject binnen 6 maanden na herbeoordeling
Gemiddeld	11,5 %	40,5 %
Sector van herkomst		
Landbouw en visserij	17,0 %	37,5 %
Industrie en nutsbedrijven	11,0 %	41,5 %
Bouwnijverheid	14,6 %	33,4 %
Groothandel	11,1 %	42,8 %
Detailhandel	10,6 %	38,8 %
Horeca	12,3 %	42,8 %
Vervoer en communicatie	13,6 %	39,6 %
Financiële instellingen	10,2 %	35,9 %
Zakelijke dienstverlening	11,7 %	40,1 %
Uitleenbedrijven	9,3 %	43,4 %
Openbaar bestuur	10,5 %	40,0 %
Onderwijs	9,9 %	41,8 %
Gezondheid en welzijn	13,6 %	38,9 %
Milieu en overige diensten	12,4 %	39,2 %
Overige sectoren	10,3 %	39,7 %
Afstand tot arbeid		
Fase 1	14,3 %	42,3 %
Fase 2	13,1 %	48,8 %
Fase 3	9,9 %	46,7 %
Fase 4	8,0 %	38,8 %
Fase nader te bepalen	10,6 %	40,7 %
Hoogst behaalde opleidingsniveau		
Basisonderwijs	10,5 %	39,2 %
Voortgezet lager onderwijs	11,1 %	45,0 %
Voortgezet hoger onderwijs	12,8 %	45,2 %
MBO	13,9 %	42,7 %
HBO of Universiteit	13,9 %	38,8 %
Inkomen voor herbeoordeling		
Bruto maandinkomen van 750 Euro	10,7 %	40,5 %
Bruto maandinkomen van 1500 Euro	12,1 %	40,5 %
Bruto maandinkomen van 3000 Euro	14,3 %	40,5 %

Iets grotere verschillen bestaan er naar diagnose categorie. De kans op terugkeer naar werk na letsel was iets groter dan gemiddeld en na een zwangerschap iets lager. De belangrijkste redenen voor arbeidsongeschiktheid, zijnde aandoeningen aan het bewegingsapparaat, spanning en depressie en andere psychische aandoeningen, hebben niet voor verschillen in de kans op terugkeer naar werk gezorgd. Dat de initiële fase-indeling zoals vastgesteld door CWI een goede indicatie is voor de afstand tot arbeid, blijkt uit de dalende werkhervattingskansen naar fase. Als een gemiddeld persoon die op basis van kenmerken, die verder niet in onze analyse zijn opgenomen, werd ingedeeld in fase 1, dan was de kans dat deze persoon binnen 2 jaar na herbeoordeling het werk zou hervatten ruim 14 procent. Werd dezelfde persoon door CWI ingedeeld in fase 2, dan was de kans op werkhervatting binnen twee jaar 13 procent. In het geval van een indeling in fase 3 daalde dat naar een kleine 10 procent en bij een indeling in fase 4 naar een kleine 9 procent. Niet echt grote verschillen, maar alle overige kenmerken zijn dan ook constant gehouden. Zouden we naast de fase-indeling ook het opleidingsniveau variëren, iets waar binnen de fase-indeling door CWI al wel rekening mee is gehouden, maar waarvan het effect in ons model wordt gemeten door de coëfficiënten bij opleidingsniveau, dan zouden de kansen voor deze “gemiddelde personen” nog iets verder uit elkaar liggen. Hoe hoger de hoogst behaalde opleiding, hoe groter de werkhervattingskans. Als bovendien het inkomen voor herbeoordeling ook nog hoger lag, dan steeg de kans op werk nog verder. Herbeoordeelden met een hoger inkomen kwamen na herbeoordeling sneller aan de slag. Voor herbeoordeelden met de hoogste inkomens was het absolute inkomensverlies het grootst en daarmee ook de prikkel om weer inkomen te vergaren. Met samenhangende verschillen in opleidingsniveau en leeftijd wordt in de analyse rekening gehouden.

3.2 Inzet van reïntegratiedienstverlening

Alvorens in te gaan op de netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening aan de groep meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelden in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004, kijken we eerst naar de kans dat deze groep een reïntegratietraject kreeg aangeboden. Zoals de laatste kolom van Tabel 3.1 laat zien, was de gemiddelde kans om binnen 6 maanden na herbeoordeling een traject te starten gelijk aan 40 procent. Na die 6 maanden neemt de kans op een reïntegratietraject nog iets toe, maar niet noemenswaardig. Het betekent dat uiteindelijk minder dan de helft van de gedeeltelijk of geheel goedgekeurde niet-werkende arbeidsongeschikten na herbeoordeling hun voordeel konden doen met reïntegratiedienstverlening. Maar bij welke herbeoordeelden hebben het vaakst reïntegratie activiteiten plaatsgevonden?

Onder de gemiddelde kans op de inzet van een reïntegratietraject in Tabel 3.1 staan weer kansen gevarieerd naar (persoons)kenmerken. Bijvoorbeeld, wanneer de gemiddelde persoon in de onderzoekspopulatie in 2002 zou zijn herbeoordeeld, dan had hij een kans van 29 procent op het ontvangen van reïntegratie activiteiten binnen 6 maanden na herbeoordeling. Werd deze persoon in plaats daarvan pas in 2004 herbeoordeeld, dan was de kans op een reïntegratietraject al opgelopen tot bijna 56 procent. Deze flinke toename wordt deels verklaard door een betere registratie van de uitgevoerde reïntegratie activiteiten in het administratieve systeem bij het UWV

(MIR). Dat systeem werd nieuw ingevoerd in 2002, hetgeen kan hebben geleid tot een mate van initiële onderregistratie. Hoe groot die is geweest kan niet worden achterhaald.

Wanneer we kijken naar de variatie in de kans op een reïntegratietraject naar kenmerken, vallen er een aantal zaken op. Zo werden reïntegratie activiteiten relatief vaak ingezet bij personen die vóór de herbeoordeling volledig arbeidsongeschikt waren, bij arbeidsongeschikten met een WW-uitkering, bij fase 2 en fase 3 cliënten, en bij middelbaar opgeleiden. De inzet was relatief klein bij gedeeltelijk arbeidsongeschikten, ambtenaren en hoger opgeleiden. Bij de overige kenmerken was er weinig variatie in de inzet van trajecten, dus opvallend genoeg bijvoorbeeld nauwelijks naar leeftijd, geslacht en diagnose categorie.

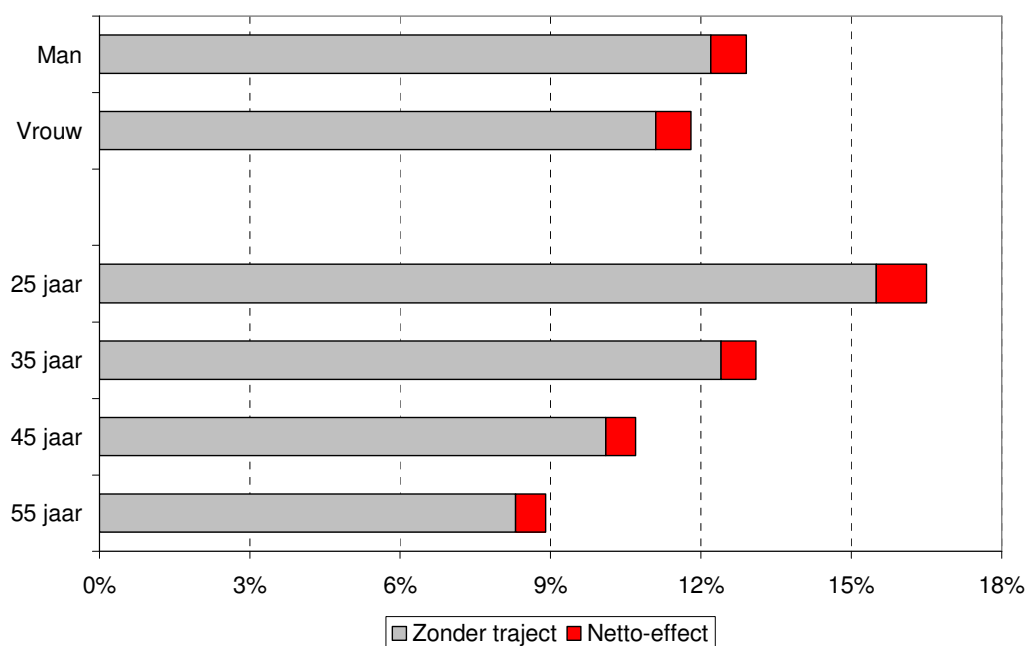
Wanneer de inzet van de reïntegratiedienstverlening vooral ten goede komt aan mensen die al een goede kans op werk hebben, is er sprake van afroming van het cliëntenbestand. Wanneer juist de mensen met een relatief kleine werkhervattingskans profiteren van de reïntegratiedienstverlening, is sprake van een doelgerichte ondersteuning van degenen die dit het best kunnen gebruiken. Een vergelijking van de twee kolommen met kansen in Tabel 3.1 geeft inzicht in welke type inzet het meest voorkomt. Het beeld daarbij is zeer wisselend, waardoor op basis van verschillen naar steeds één kenmerk niet echt van afroming noch van een doelgerichte ondersteuning gesproken kan worden. Later laten we zien dat het beeld bij een combinatie van kenmerken duidelijker is (zie Paragraaf 3.4). Wel waren het vaak de middengroepen die het meest profiteerden van de reïntegratiedienstverlening (fase 2 en 3, middelbare leeftijd, middelbaar opgeleid), terwijl het vooral de zwakkeren zijn op de arbeidsmarkt (fase 4, ouderen en lager opgeleiden) die de meeste steun kunnen gebruiken. Echte doelgerichte ondersteuning wordt eigenlijk alleen gevonden bij vrouwen en voormalig volledig arbeidsongeschikten. Naar soort herbeoordeling, samenloop met een WW-uitkering, naar herkomst (werknemer of ambtenaar) en bij fase 1 cliënten is er eerder sprake van afroming.

3.3 Netto-effect van reïntegratiedienstverlening

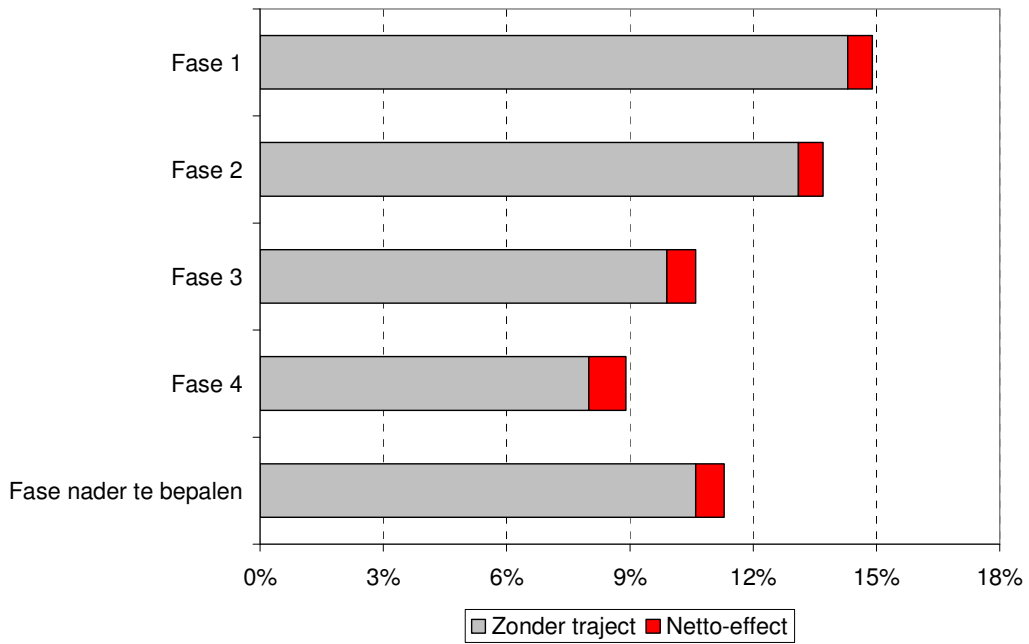
Door goed rekening te houden met apriori werkhervattingskansen en de selectieve inzet van reïntegratiedienstverlening, is het mogelijk om de netto-effectiviteit van reïntegratie activiteiten zuiver vast te stellen. Dat doen we hier door de kans op werkhervatting na inzet van een reïntegratietraject te berekenen en daarvan de apriori werkhervattingskans (dus zonder reïntegratietraject af te trekken). Wat overblijft is het netto-effect of toegevoegde waarde van de ingezette reïntegratie activiteiten. In onze berekeningen gaan we uit van de inzet van een reïntegratietraject vanaf 6 maanden na herbeoordeling. Het blijkt dat de kans op werkhervatting 2 jaar na herbeoordeling als gevolg van de inzet van een reïntegratietraject omhoog gaat van gemiddeld 11,5 procent naar 12,2 procent, een groei van 0,7 procentpunten. Anders gezegd betekent dat wanneer bij 100 herbeoordeelde arbeidsongeschikten na een half jaar een reïntegratietraject zou zijn ingezet, er 2 jaar na herbeoordeling niet 11 mensen een baan hadden gevonden, maar 12. Gemiddeld genomen is de inzet van een reïntegratietraject dus nauwelijks effectief geweest voor de groep weer of meer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelden in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004. Het gaat hier echter om een gemiddelde. Wellicht dat het effect bij deelpopulaties positiever is geweest.

Om dat te onderzoeken hebben we het effect van reïntegratie activiteiten laten variëren naar de persoonskenmerken geslacht en leeftijd (Figuur 3.1), afstand tot arbeid (fase-indeling volgens CWI, Figuur 3.2), bruto maandinkomen voorafgaand aan de herbeoordeling (Figuur 3.3) en het resultaat van de herbeoordeling (Figuur 3.4). Wat blijkt is dat voor bijna geen enkele subpopulatie een significant positiever effect dan gemiddeld wordt gevonden. Bescheiden uitzonderingen zijn de groep met een relatief hoog inkomen voorafgaand aan de herbeoordeling en de groep die 35 tot 80 procent arbeidsongeschikt is en slechts voor een klein extra gedeelte wordt goedgekeurd. Nog steeds leidt de inzet van reïntegratiedienstverlening tot maar 2 á 3 extra werkervattingen op elke 100 ingezette trajecten.

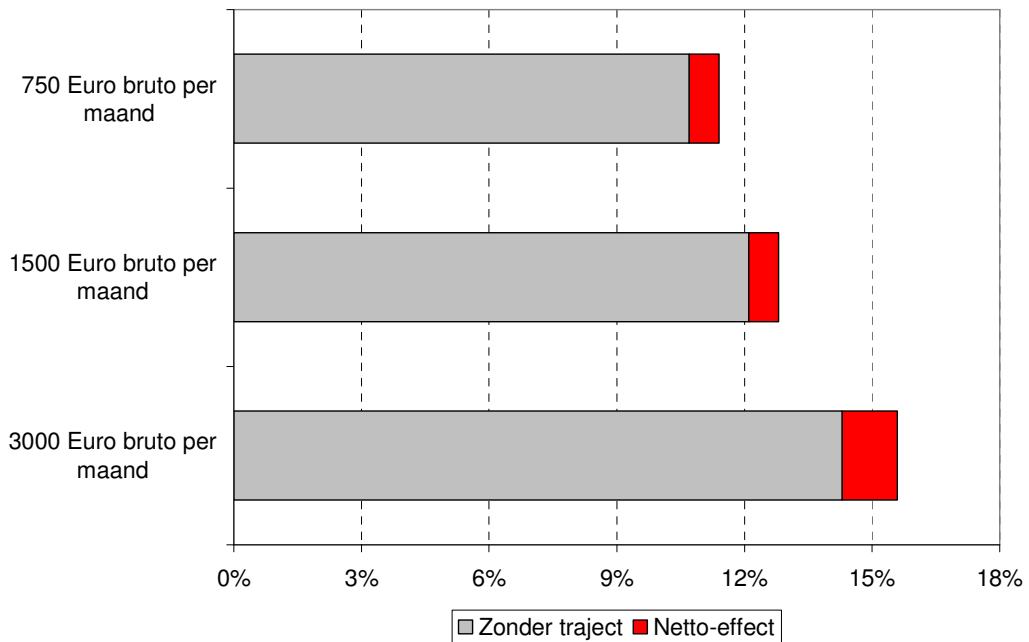
Figuur 3.1: Werkervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar geslacht en leeftijd

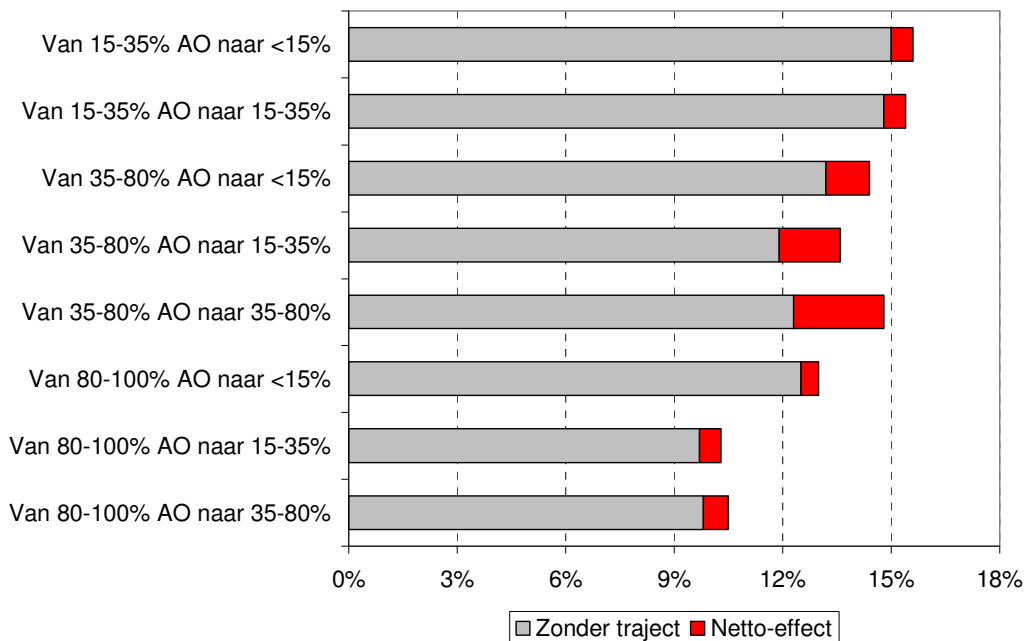
Figuur 3.2: Werkhervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar de afstand tot arbeid (fase-indeling door CWI)

Figuur 3.3: Werkhervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar de hoogte van het bruto maandinkomen voor herbeoordeling

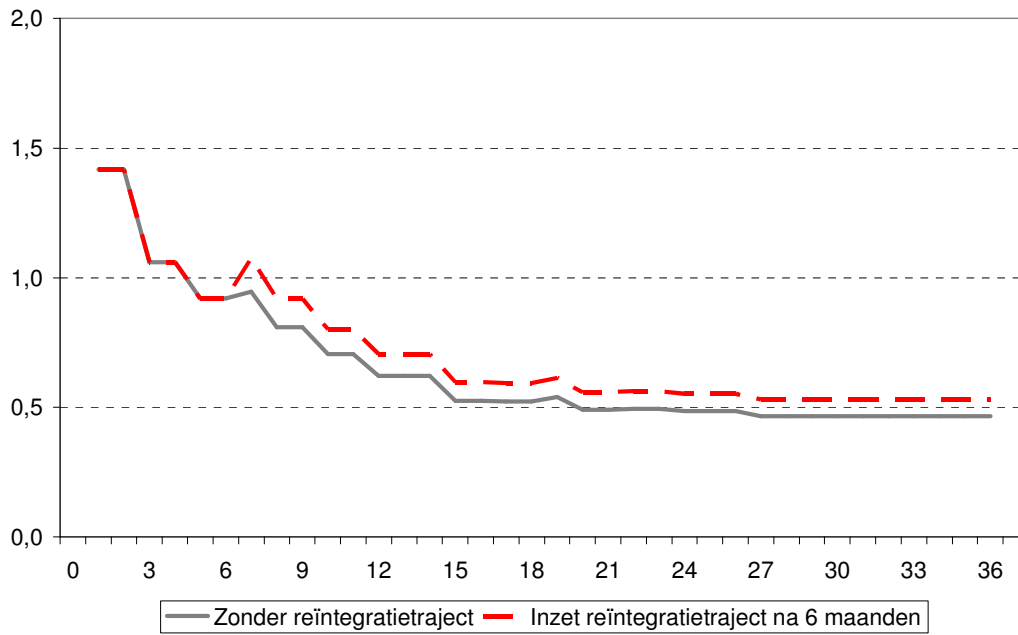

Figuur 3.4: Werkhervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar de mate waarin iemand weer of meer arbeidsgeschikt is verklaard

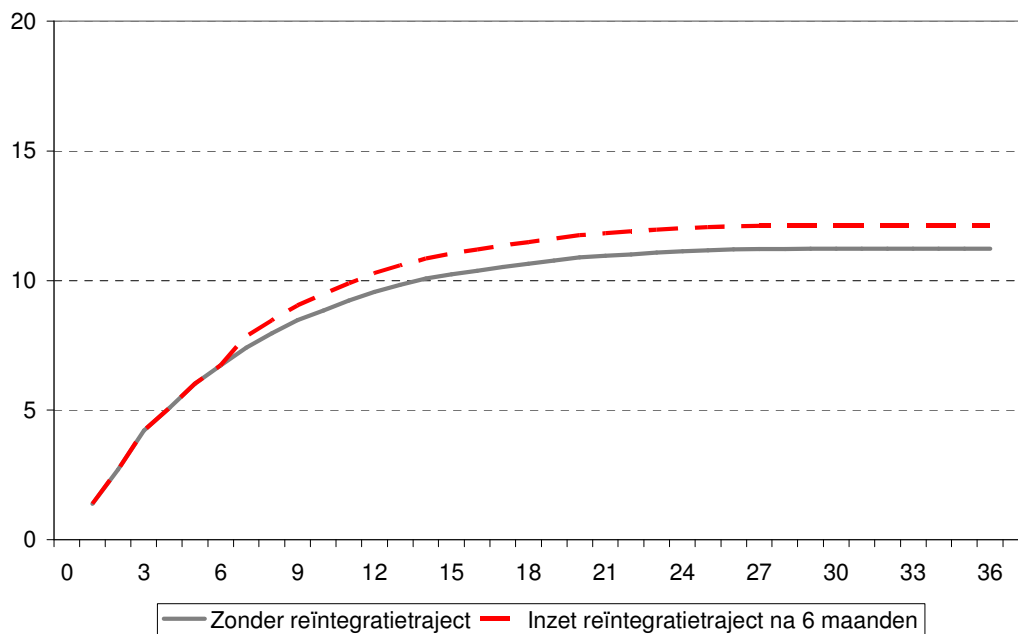

De zeer bescheiden netto-effecten van de ingezette reïntegratiedienstverlening zijn niet alleen constant naar verschillende persoonskenmerken, maar ook in de tijd. Het is niet zo dat het effect van reïntegratie activiteiten na de twee jaar die we hier hebben bekeken nog aanzienlijk is toegenomen. Dat kunnen we zien in Figuren 3.5 en 3.6. Figuur 3.5 laat de kans op werkherhvatting per maand zien voor de mensen die nog niet aan het werk waren (dus conditioneel op het uitblijven van werkherhvatting tot die betreffende maand). Uit deze figuur blijkt de duurzaamheid van de kans op werkherhvatting. Hoe langer het duurde om werk te vinden, hoe kleiner de kans dat men daadwerkelijk het werk heeft hervat. Was die kans in de eerste maand na herbeoordeling nog bijna anderhalf procent, meteen daarna daalt de kans langzamerhand tot uiteindelijk rond een half procent per maand vanaf een jaar na herbeoordeling. Cumulatief betekent dat de totale werkherhvattingkans na 2 jaar nog maar nauwelijks toeneemt en vanaf die tijd blijft steken op 11 á 12 procent (zie Figuur 3.6).

Figuur 3.5: Gemiddelde conditionele werkhervattingskans per maand (in procenten)

Figuur 3.6: Gemiddelde cumulatieve werkhervattingskans per maand (in procenten)

3.4 Kansen naar verschillende typen personen

In de bovenstaande evaluatie van werkhervattingskansen en trajectkansen zijn we uitgegaan van een gemiddeld persoon, waarbij steeds één kenmerk tegelijk werd gevarieerd. Daardoor kregen we een goed beeld van de specifieke invloed van elk van de kenmerken op de werkhervattingskans, maar door de bescheiden effecten van deze individuele kenmerken zagen we ook weinig variatie in de kans op werkhervatting. In werkelijkheid hebben we te maken met veel verschillende *typen* personen op grond van verschillen in meerdere persoonskenmerken tegelijk, met mogelijk zeer uiteenlopende kansen op werkhervatting en zeer uiteenlopende kansen op een reïntegratietraject. Om die variatie in kansen te onderzoeken, hebben we deze kansen nogmaals berekend voor vier sterk uiteenlopende persoonstypen. Deze vier verschillende persoonstypen, Persoon A tot en met Persoon D genoemd, worden beschreven in Tabel 3.2. Persoon A is jong, hoger opgeleid en al in 2002 herbeoordeeld, en heeft dus een relatief gunstige arbeidsmarktpositie. Persoon B is iets ouder, middelbaar opgeleid en oorspronkelijk wat meer arbeidsongeschikt dan Persoon A, waardoor Persoon B een iets minder gunstige arbeidsmarktpositie heeft dan Persoon A. Persoon C heeft op haar beurt ten opzichte van Persoon B een nog wat minder gunstige arbeidsmarktpositie. Persoon D ten slotte heeft duidelijk de minst gunstige arbeidsmarktpositie.

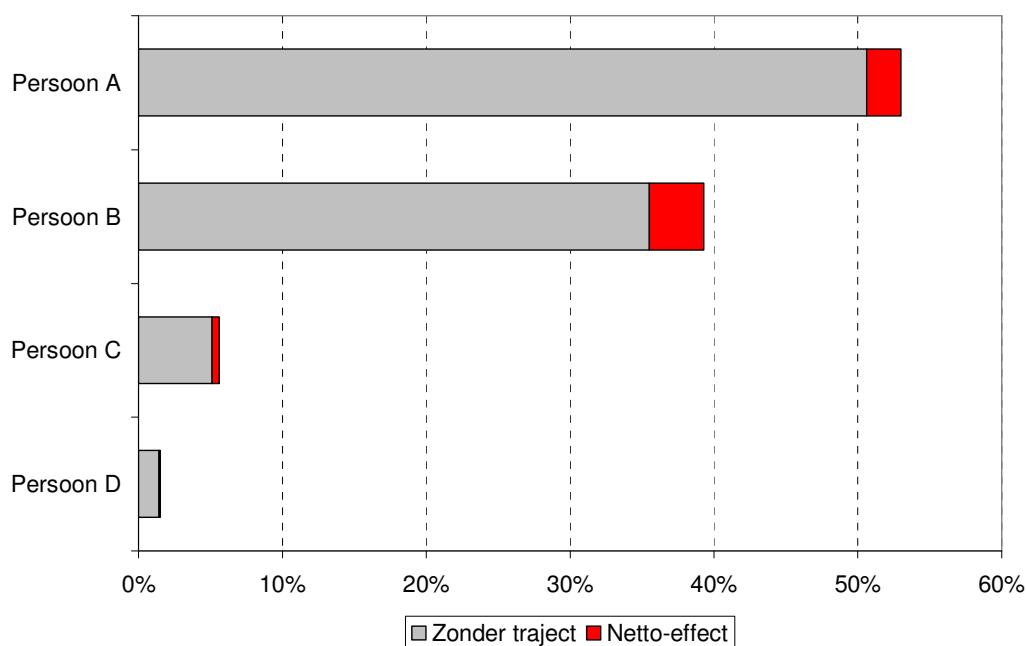
Tabel 3.2: Definitie van 4 verschillende persoonstypen op basis van waargenomen kenmerken

	Persoon A	Persoon B	Persoon C	Persoon D
Jaar van herbeoordeling	2002	2002	2003	2004
Soort herbeoordeling	1 ^e jaars	1 ^e jaars	Professioneel	5 ^e jaars
Resultaat van herbeoordeling	Van 15-35% AO naar <15%	Van 35-80% AO naar 15-35%	Van 80-100% AO naar 15-35%	Van 80-100% AO naar <15%
Geslacht	Man	Man	Vrouw	Vrouw
Leeftijd	25	35	45	55
Provincie	Flevoland	Utrecht	Utrecht	Groningen
Diagnose categorie	Hart- en vaatstelsel	Letsel	Psychische stoornissen	Bewegingsapparaat
Samenloop met WW-uitkering	Nee	Nee	Nee	Nee
Herkomstcategorie	Marktsector (werknemer)	Marktsector (werknemer)	Overheid (ambtenaar)	Marktsector (werknemer)
Sector van herkomst	Zakelijke dienstverlening	Bouwnijverheid	Openbaar bestuur	Groothandel
Afstand tot arbeid	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4
Hoogst behaalde opleidingsniveau	HBO	MBO	Voortgezet lager onderwijs	Basisonderwijs
Bruto maandinkomen voor herbeoordeling	3000 Euro	1500 Euro	1500 Euro	750 Euro

Op basis van deze verschillende waargenomen (persoons)kenmerken kunnen we berekenen dat Persoon A inderdaad een grotere kans op werkhervatting heeft dan Persoon B, Persoon B een

grotere kans dan Persoon C en Persoon C een grotere kans dan Persoon D. Figuur 3.7 geeft daarover uitsluitel. Wat onmiddellijk opvalt is de enorme spreiding in de kans op werkhervatting. De kans op werkhervatting 2 jaar na herbeoordeling zonder de inzet van reïntegratiediensten is bij Persoon A ongeveer 50 procent, bij Persoon D slechts 1 procent. Door de inzet van een reïntegratietraject vanaf 6 maanden na herbeoordeling stijgt de werkhervattingskans bij Persoon A naar 53 procent, bij Persoon D is die stijging nihil. Het grootste verschil in werkhervattingskans zit tussen Persoon B en Persoon C. Dat verschil wordt verklaard door het verschil in sector van herkomst (5,4 procentpunt grotere kans voor een werknemer uit de bouw dan voor een werknemer uit het openbaar bestuur), een kleinere afstand tot arbeid (4,2 procentpunt), een hoger opleidingsniveau (3,7 procentpunt), een andere aandoening (letsel in plaats van psychische stoornissen, 3,6 procentpunt), een 10 jaar jongere leeftijd (3,1 procentpunt), een lager arbeidsongeschiktheidspercentage voor herbeoordeling (2,9 procentpunt), herkomst uit de markt in plaats van de overheid (2,4 procentpunt), een jaar eerder herbeoordeeld (2,3 procentpunt), man in plaats van vrouw (1,5 procentpunt) en een 1^e jaars herbeoordeling in plaats van een professionele herbeoordeling (1,3 procentpunt).

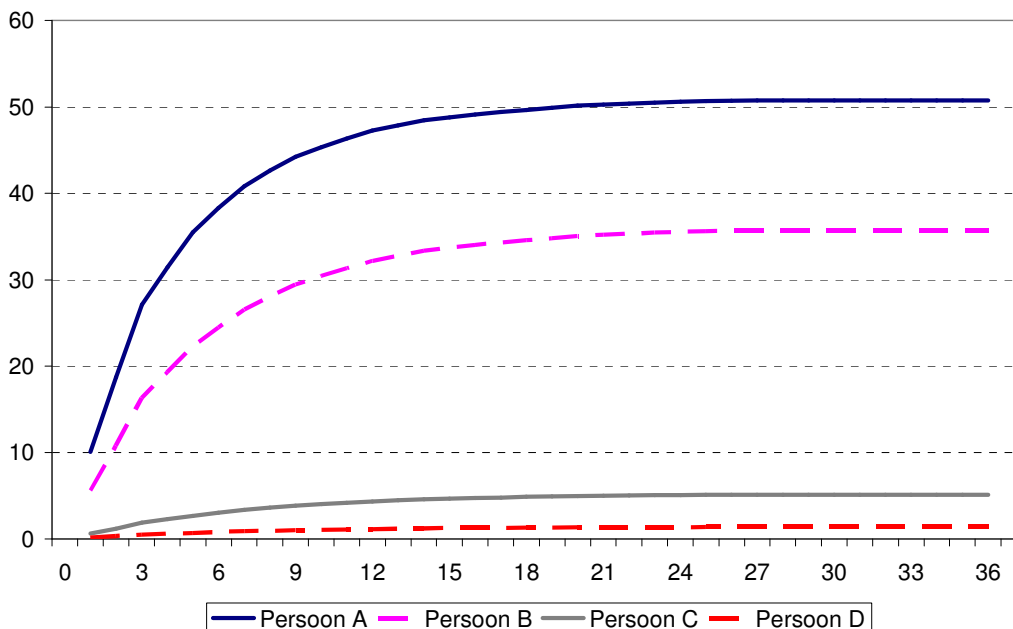
Figuur 3.7: Werkhervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar vier verschillende persoonstypen zoals gedefinieerd in Tabel 3.2

Figuur 3.8 laat de verschillen in werkhervattingskansen tussen de vier persoonstypen nog eens zien in de tijd. Daaruit blijkt dat ook na twee jaar de verschillen niet kleiner worden. Het laat tegelijkertijd zien dat verschillen in persoonskenmerken een veel belangrijkere rol spelen bij de kans op werkhervatting dan de inzet van reïntegratiedienstverlening. Het grootste verschil in de netto-effectiviteit van reïntegratie activiteiten vinden we tussen persoon B en D, waar het echter slechts 3,5 procentpunten bedraagt. Belangrijker voor de werkhervattingskans zijn de positie op

de arbeidsmarkt (sector van herkomst, fase-indeling) en competenties (opleidingsniveau, aandoeeningen en leeftijd).

Figuur 3.8: Cumulatieve werkhervattingskans per maand naar persoonstypen (in procenten)

De grote verschillen in werkhervattingskansen naar persoonskenmerken impliceren tegelijkertijd een groot verschil in de behoefte aan hulp bij de reïntegratie naar werk. Of met dat verschil in behoefte aan ondersteuning ook rekening is gehouden bij de inzet van reïntegratie activiteiten, zien we terug in Tabel 3.3. Daaruit blijkt dat de inzet van reïntegratietrajecten in de periode 2002 – 2004 vooral heeft plaatsgevonden bij die persoonstypen die de grootste behoefte hadden aan ondersteuning. Op grond van waargenomen kenmerken is dus sprake geweest van een doelgerichte ondersteuning van de zwakkere herbeoordeelde niet-werkende arbeidsongeschikten op de arbeidsmarkt. Maar tegelijkertijd moet men ook vaststellen dat die goede bedoelingen nauwelijks ergens toe hebben geleid.

Behalve naar de spreiding van werkhervattingskansen over *waargenomen* (persoons)kenmerken, kan met de gehanteerde onderzoeksmethode ook worden gekeken naar de spreiding van werkhervattingskansen over *niet-waargenomen* (persoons)kenmerken, zoals de motivatie om weer aan het werk te gaan bij de herbeoordeelde. Ook niet-waargenomen kenmerken kunnen zorgen voor een selectieve inzet van reïntegratietrajecten die, wanneer daar niet voor wordt gecorrigeerd, de effectmeting onzuiver maakt. Van een selectieve inzet van reïntegratietrajecten is sprake wanneer personen met verschillende werkhervattingskansen tevens een verschillende kans op een reïntegratietraject hebben. Beide kansen zijn dan gecorreleerd. In ons model houden we met correlatie op basis van waargenomen kenmerken rekening door deze waargenomen kenmerken op te nemen als verklaring voor verschillen in de werkhervattingskans. De invloed van niet-waargenomen kenmerken wordt gerepresenteerd door de constante term in het model. Door nu

in het model toe te staan dat de constante term zowel in de kans op werkhervatting als in de kans op een reïntegratietraject kan variëren, waarbij beide onderling gecorreleerd kunnen zijn, wordt rekening gehouden met een selectieve inzet van reïntegratiedienstverlening op basis van niet-waargenomen kenmerken. In het model wordt dit geconcretiseerd door twee constanten per kans op te nemen, waardoor na correlatie vier verschillende type personen ontstaan, afhankelijk van een hoge of lage kans op werkhervatting en een hoge of lage kans op een reïntegratietraject als gevolg van niet-waargenomen factoren. De herbeoordeelde personen in deze vier groepen duiden we aan met Type I tot en met Type IV. Het aandeel van deze groepen in de onderzoekspopulatie staat vermeld in Tabel 3.3. Zo behoort 23 procent van de onderzoekspopulatie tot Type I, met een relatief grote kans op werkhervatting (18,4 procent binnen 2 jaar) én een relatief grote kans op een traject (71,6 procent binnen 6 maanden). Slechts 16 procent van de onderzoekspopulatie combineert een relatief kleine kans op werkhervatting met een relatief grote kans op een reïntegratietraject. Tellen we de relatieve kansen op, dan resulteert een zeer bescheiden positieve correlatie tussen de kans op werkhervatting en de kans op een traject. Op basis van niet-waargenomen kenmerken, zoals bijvoorbeeld de motivatie van een cliënt om via een reïntegratietraject aan het werk te komen, bestaat er dus wel een lichte neiging naar afroming. Voor een zuivere meting van de netto-effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening is de correctie voor niet-waargenomen kenmerken echter nauwelijks van belang.

Tabel 3.3: Spreiding in effectiviteit naar waargenomen en niet-waargenomen kenmerken

	Kans op werkhervatting binnen 2 jaar zonder reïntegratietraject	Kans op werkhervatting binnen 2 jaar met reïntegratietraject	%-punt toename (netto-effectiviteit)	Kans op reïntegratietraject binnen 6 maanden na herbeoordeling
Gemiddeld	11,5 %	12,2 %	0,7 %	40,5 %
Persoonsprofielen op basis van waargenomen kenmerken				
Persoon A	50,6 %	53,0 %	2,4 %	10,1 %
Persoon B	35,5 %	39,3 %	3,7 %	10,7 %
Persoon C	5,1 %	5,6 %	0,5 %	44,0 %
Persoon D	1,4 %	1,5 %	0,2 %	55,6 %
Persoonsprofielen op basis van niet-waargenomen kenmerken				
Type I (aandeel van 23%)	18,4 %	19,5 %	1,1 %	71,6 %
Type II (aandeel van 16%)	3,3 %	3,4 %	0,2 %	71,6 %
Type III (aandeel van 31%)	18,4 %	19,5 %	1,1 %	20,9 %
Type IV (aandeel van 30%)	3,3 %	3,4 %	0,2 %	20,9 %

3.5 De resultaten in perspectief

De weinig rooskleurige resultaten voor de werkhervattingskans en de netto-effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening aan meer of weer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelde in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004 kunnen in perspectief geplaatst

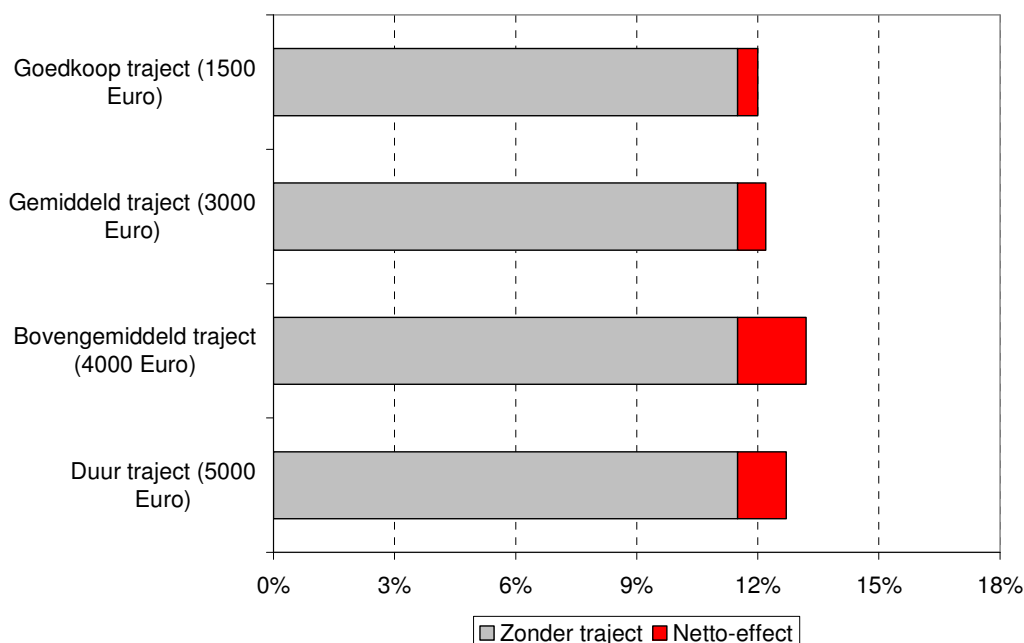
worden aan de hand van ander onderzoek. Met betrekking tot de werkhervattingskansen van herbeoordeelde arbeidsongeschikten en het effect van reïntegratiedienstverlening aan deze personen is er slechts één eerdere studie beschikbaar¹. Die studie betreft de effectiviteit van reïntegratie-instrumenten voor arbeidsgehandicapten die tussen 1 januari 1997 en 1 juni 2000 een intake hebben gehad voor een reïntegratietraject. Daaruit bleek dat herbeoordeelde arbeidsgehandicapten een jaar na intake een 20 procent lagere apriori werkhervattingskans hadden dan arbeidsgehandicapten die op reguliere of spontane wijze waren aangemeld voor een reïntegratietraject. Voor het netto-effect werd in die studie geen onderscheid gemaakt tussen herbeoordeelden en regulier aangemelde arbeidsgehandicapten.

¹ Zie A.O.J. Heyma, “De effectiviteit van reïntegratie-instrumenten voor arbeidsgehandicapten”, in “Daadwerkelijk effectief; Prestatiemeting van reïntegratie en activering”, E.L. de Vos (redactie), TNO rapport.

4 Kosten van reïntegratiedienstverlening

Het zeer bescheiden effect van de reïntegratiedienstverlening aan weer of meer arbeidsgeschikt verklaarde niet-werkende herbeoordeelden in de periode 1 januari 2002 tot 1 juli 2004 doet vermoeden dat de kosten die gemaakt zijn voor het reïntegreren van herbeoordeelde arbeidsgehandicapten nauwelijks hebben opgewogen tegen de baten. Een eerste indicatie daarvan krijgen we door de netto-effectiviteit van reïntegratietrajecten af te zetten tegen de begrote kosten van deze trajecten. Daarvoor hebben we in de analyse rekening gehouden met de mogelijkheid dat duurdere trajecten effectiever zijn geweest dan goedkope trajecten. Figuur 4.1 laat zien dat een bovengemiddelde traject van rond de 4000 Euro ruim drie keer zoveel personen *extra* aan het werk heeft geholpen dan een goedkoop traject van 1500 Euro. Het lijkt dus te lonen om een wat duurder traject in te zetten, hoewel de meerwaarde van echt dure trajecten beperkt is. Tegelijkertijd gaat het nog steeds slechts om 1 á 2 extra werkervattingen na 2 jaar op elke 100 ingezette reïntegratietrajecten.

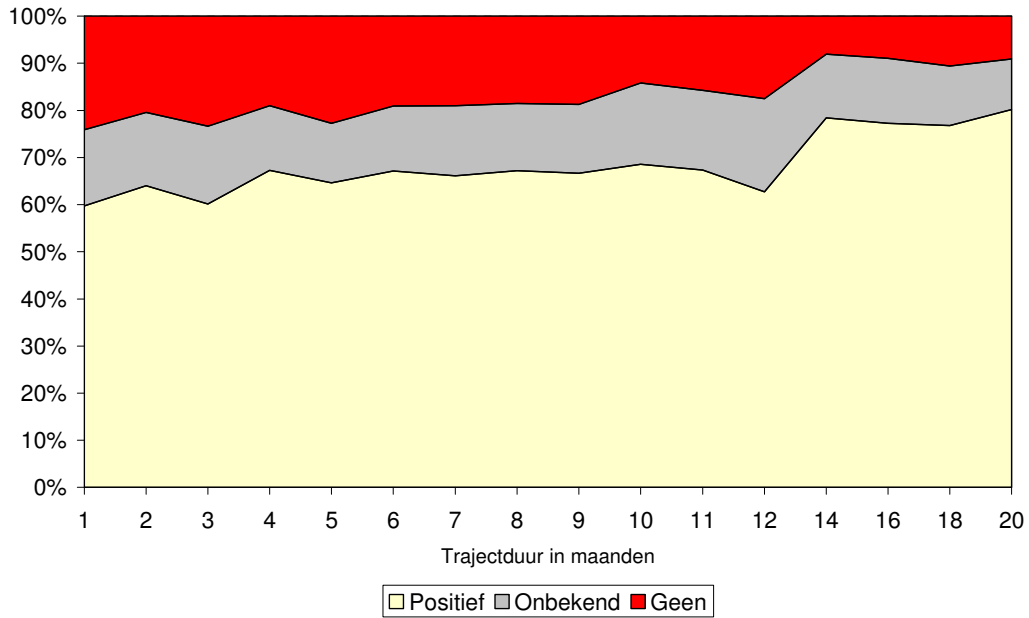
Figuur 4.1: Werkervattingskansen en netto-effectiviteit van de inzet van de reïntegratiedienstverlening naar begrote kosten van de reïntegratiedienstverlening

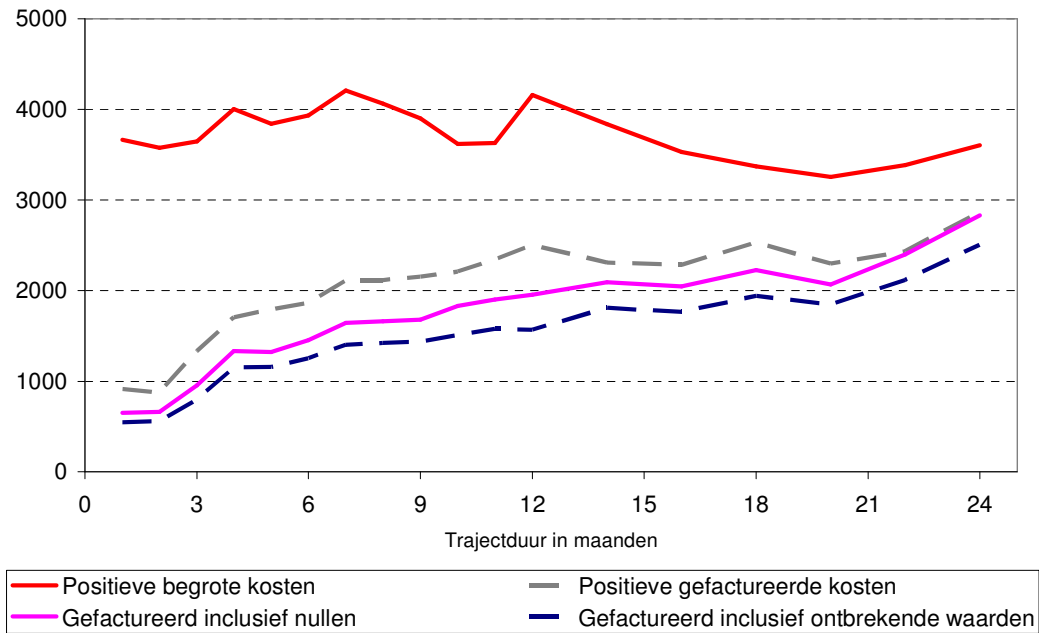
In Figuur 4.1 gaat het om begrote kosten en niet om werkelijke kosten, omdat die afhangen van de lengte van de periode dat herbeoordeelden worden waargenomen. In werkelijkheid kunnen reïntegratietrajecten echter veel minder kosten dan begroot of helemaal niets kosten, omdat er geen activiteiten plaatsvinden of vanwege “no cure, no pay”-regelingen. Om een indruk te krijgen van de mate waarin begrote kosten voor reïntegratietrajecten in de onderzoekspopulatie ook daadwerkelijk tot kosten hebben geleid, laten we in Figuur 4.2 het aandeel zien van trajecten

waarvoor kosten zijn begroot en die hebben geleid tot positieve gefactureerde kosten, onbekende gefactureerde kosten of helemaal geen gefactureerde kosten.

Figuur 4.2: Gefactureerde kosten als aandeel van begrote kosten naar trajectduur

Figuur 4.3: Gemiddelde gefactureerde kosten in verhouding tot begrote kosten naar trajectduur

Uit Figuur 4.2 blijkt dat in de loop van de tijd tot 80 procent van de trajecten heeft geleid tot positieve gefactureerde kosten, dat de omvang van de begrote kosten bij 10 procent onbekend is gebleven en dat bij de overige 10 procent van de trajecten er geheel geen kosten zijn gefactureerd. Dat betekent dat verreweg de meeste geregistreerde reïntegratietrajecten in de onderzoekspopulatie waarvoor kosten waren begroot, ook daadwerkelijk zijn ingezet. Als we het over het effect hebben van de inzet van 100 trajecten, zijn daarvan tenminste 80 ook werkelijk ingezet voor de onderzoekspopulatie.

Wanneer trajecten daadwerkelijk worden ingezet kunnen de werkelijke kosten nog steeds lager uitkomen dan de begrote kosten. Figuur 4.3 laat zien dat de gemiddelde begrote kosten van een traject in de periode 2002 - 2004 rond € 3500 lagen. Gemiddeld genomen werd daarvan binnen twee jaar minimaal € 2500 gefactureerd, afhankelijk van de manier waarop onbekende kosten van trajecten in het gemiddelde worden meegenomen. Een inzet van 100 trajecten heeft daarmee uiteindelijk € 250.000 gekost. Bij de meest effectieve inzet van reïntegratietrajecten zijn daarvoor tot maximaal vier niet-werkende herbeoordeelden extra aan het werk gekomen in vergelijking met een situatie waarin die 100 reïntegratietrajecten niet zouden zijn ingezet. Of de baten van de reïntegratie van deze vier extra niet-werkende herbeoordeelden opwegen tegen de ingezette reïntegratiegelden zou door nader onderzoek moeten worden vastgesteld, bijvoorbeeld door middel van een uitgebreide Kosten-Baten Analyse (KBA). Daarbij kan worden opgemerkt dat als gevolg van de relatief lange uitkeringsduren van deze groep arbeidsgehandicapten, reeds bij een geringe effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening vermoedelijk al een grote besparing op de uitkeringslasten kan worden gerealiseerd.

5 Conclusies

Op grond van de analyse van de netto-effectiviteit van reïntegratiedienstverlening aan weer of meer goedgekeurde niet-werkende arbeidsongeschikten tussen 1 januari 2002 en 1 juli 2004, kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Minder dan de helft van alle betreffende herbeoordeelde arbeidsongeschikten heeft een reïntegratietraject ontvangen. Relatief vaak werden reïntegratie activiteiten ingezet bij (voorheen) volledig arbeidsongeschikten, fase 2 en fase 3 cliënten en middelbaar opgeleiden. De minste trajecten zijn ingezet bij gedeeltelijk arbeidsongeschikten, ouderen en ambtenaren. De reïntegratiedienstverlening aan herbeoordeelde arbeidsongeschikten is in de loop van de periode 2002 – 2004 wel aanzienlijk toegenomen, maar mogelijk kan dit gedeeltelijk worden toegeschreven aan een betere registratie.
- Ondanks deze inspanningen is de reïntegratiedienstverlening weinig succesvol geweest. Vergeleken met een situatie zonder reïntegratiedienstverlening is de gemiddelde werkhervattingskans binnen twee jaar met gemiddeld slechts 0,7 procentpunten verhoogd. Dat betekent dat door de inzet van 100 trajecten er gemiddeld 1 extra herbeoordeelde aan het werk is gekomen. Zonder die inspanningen zouden dat er 11 van de 100 zijn geweest. Bovendien verschilde de effectiviteit nauwelijks tussen groepen herbeoordeelde arbeidsongeschikten. In het meest gunstige geval kwam niet 1 op de 100, maar 4 op de 100 herbeoordeelden extra aan de slag. Het gaat dan met name om gedeeltelijk arbeidsongeschikten die slechts in geringe mate zijn goedgekeurd.
- Duurdere reïntegratietrajecten hebben tot meer dan evenredige positieve effecten op de werkhervattingskans geleid. Echter, door de geringe gemiddelde effectiviteit lijken de baten van de reïntegratiedienstverlening nauwelijks op te wegen tegen de kosten ervan. Aan de andere kant gaat het hier om een groep met een relatief lange uitkeringsduur, zodat bij een geringe effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening mogelijk reeds grote besparingen op de uitkeringslasten zijn te behalen. Dit zou nader onderzocht moeten worden, bijvoorbeeld door een uitgebreide Kosten-Baten Analyse (KBA), waarin alle kosten en baten van de inzet van reïntegratiediensten zouden moeten worden meegenomen.
- Waar het effect van reïntegratiediensten nauwelijks verschilt tussen verschillende typen herbeoordeelden, bestaat een grote variatie in de kans op werkhervatting naar verschillen in (persoons)kenmerken. Simulaties van werkhervattingskansen voor vier persoonstypen die onderling sterk verschilden naar leeftijd, fase-indeling, mate van herbeoordeling, opleidingsniveau etc. laten zien dat de kans op werkhervatting binnen twee jaar na herbeoordeling op basis van objectieve persoonskenmerken alleen, kan variëren tussen 1,5 en 53 procent.
- Op de vraag naar de wijze waarop de betreffende herbeoordeelden wel effectief aan een baan geholpen hadden kunnen worden is ondanks de geringe effectiviteit van de ingezette reïntegratiedienstverlening wel een zinnige suggestie te geven. De resultaten ten aanzien van verschillen in werkhervattingskansen naar soort herbeoordeling en naar de samenloop met een WW-uitkering duiden op het belang van de binding met werk en de arbeidsmarkt. Hoe langer personen arbeidsongeschikt zijn en hoe langer het duurt voordat ze de weg terug naar

werk zoeken, hoe moeilijker het is om daadwerkelijk aan het werk te geraken. Het is dus zaak om arbeidsgehandicapten zo snel mogelijk terug te leiden naar de arbeidsmarkt.

- Bij de terugkeer naar werk spelen werkgevers een belangrijke rol. Ten aanzien van het in dienst nemen van herbeoordeelde arbeidsongeschikten lijken werkgevers nog altijd terughoudend. Voor zover dat wordt veroorzaakt door risico's die samenhangen met de gezondheidssituatie van werkzoekenden kan beleid worden gericht op het verminderen van (financiële) risico's voor werkgevers. Voor zover sprake is van negatieve percepties en beeldvorming ten aanzien van arbeidsgehandicapten, dient de stigmatisering van herbeoordeelden zoveel mogelijk tegengegaan te worden. Werkgevers zoeken in eerste instantie naar geschikte werknemers voor hun vacatures. Ook herbeoordeelde arbeidsongeschikten zouden zich als zodanig op de arbeidsmarkt moeten (kunnen) presenteren.

Bijlage A: Selectie van onderzoekspopulatie

Tabel A.1 geeft een overzicht van de verdeling van (persoons)kenmerken in de oorspronkelijke totale onderzoekspopulatie en in de selectie voor het huidige onderzoek. Over het algemeen komt de verdeling over die kenmerken redelijk overeen, met een paar uitzonderingen. Zo gaat het in de selectie om een populatie die veel recenter is herbeoordeeld, met name door het ontbreken van het jaar 2001. Verder zijn personen over het algemeen langduriger arbeidsongeschikt, beginnen met een grotere mate van arbeidsongeschiktheid, bestaan voor een groter deel uit vrouwen en personen met een lager inkomen. Dat laatste kan worden toegeschreven aan een selectie op personen die niet werkzaam waren ten tijde van herbeoordeling. Al deze factoren zorgen voor een lagere gemiddelde werkhervattingskans dan in de oorspronkelijke totale onderzoekspopulatie uit “De weg terug”. Daartegenover staat dat er in de selectie een groter percentage jongeren zit, als mede personen met een WW-uitkering en minder ambtenaren. Voor de totale groep herbeoordeelden geeft ons huidige onderzoek een (vermoedelijk kleine) onderschatting van de gemiddelde werkhervattingskans.

Tabel A.1: Vergelijking van de geselecteerde onderzoekspopulatie met de totale onderzoekspopulatie in “De weg terug” op basis van de verdeling van (persoons)kenmerken

	Totale populatie		Selectie	
	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage
Totaal	76.724	100,0 %	23.631	100,0 %
Jaar van herbeoordeling				
2001	15.464	20,2 %	0	0,0 %
2002	23.769	31,0 %	8.935	37,8 %
2003	27.596	36,0 %	11.133	47,1 %
2004	9.895	12,9 %	3.563	15,1 %
Soort herbeoordeling				
1 ^e jaars	31.437	41,0 %	8.429	35,7 %
5 ^e jaars	11.455	14,9 %	6.112	25,9 %
Professioneel	33.832	44,1 %	9.090	38,5 %
Resultaat van herbeoordeling				
Van 15-80% AO naar <15%	16.647	21,6 %	2.565	10,9 %
Van 15-80% AO naar 15-35%	9.263	12,1 %	1.267	5,4 %
Van 15-80% AO naar 35-80%	4.899	6,4 %	667	2,8 %
Van 80-100% AO naar <15%	19.229	25,1 %	9.216	39,0 %
Van 80-100% AO naar 15-35%	9.591	12,5 %	3.919	16,6 %
Van 80-100% AO naar 35-80%	17.195	22,4 %	5.997	25,4 %
Geslacht				
Man	33.024	43,0 %	8.665	36,7 %
Vrouw	43.700	57,0 %	14.966	63,3 %

Tabel A.1 vervolg

	Totale populatie		Selectie	
	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage
Totaal	76.724	100,0 %	23.631	100,0 %
Leeftijd				
23 tot 30 jaar	7.747	10,1 %	3.137	13,3 %
30 tot 35 jaar	11.837	15,4 %	4.377	18,5 %
35 tot 40 jaar	13.817	18,0 %	4.611	19,5 %
40 tot 45 jaar	14.394	18,8 %	4.242	18,0 %
45 tot 50 jaar	14.785	19,3 %	3.772	16,0 %
50 tot 55 jaar	14.144	18,4 %	3.492	14,8 %
Provincie				
Groningen	2.875	3,7 %	850	3,6 %
Friesland	2.959	3,9 %	777	3,3 %
Drenthe	2.660	3,5 %	842	3,6 %
Overijssel	5.348	7,0 %	1.623	6,9 %
Flevoland	1.957	2,6 %	693	2,9 %
Gelderland	10.015	13,1 %	2.913	12,3 %
Utrecht	5.590	7,3 %	1.676	7,1 %
Noord-Holland	14.667	19,1 %	4.570	19,3 %
Zuid-Holland	12.784	16,7 %	4.159	17,6 %
Zeeland	1.255	1,6 %	357	1,5 %
Noord-Brabant	10.009	13,0 %	2.912	12,3 %
Limburg	6.203	8,1 %	2.081	8,8 %
Buitenland of onbekend	402	0,5 %	178	0,8 %
Diagnose categorie				
Bewegingsapparaat	18.559	24,2 %	5.256	22,2 %
Spanning, depressie	19.215	25,0 %	5.969	25,3 %
Psychische aandoeningen	11.793	15,4 %	4.618	19,5 %
Letsel	5.348	7,0 %	1.521	6,4 %
Zwangerschap en bevalling	2.001	2,6 %	859	3,6 %
Zenuwstelsel	2.025	2,6 %	572	2,4 %
Hart en vaatstelsel	2.481	3,2 %	547	2,3 %
Overige aandoeningen	15.302	19,9 %	4.289	18,1 %
Samenloop met WW-uitkering				
Niet	71.637	93,4 %	21.472	90,9 %
Wel	5.087	6,6 %	2.159	9,1 %
Herkomstcategorie				
Marktsector (werknemers)	70.715	92,2 %	22.613	95,7 %
Overheid (ambtenaren)	6.009	7,8 %	1.018	4,3 %

Tabel A.1 vervolg

	Totale populatie		Selectie	
	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage
Totaal	76.724	100,0 %	23.631	100,0 %
Sector van herkomst				
Landbouw en visserij	843	1,1 %	315	1,3 %
Industrie en nutsbedrijven	13.963	18,2 %	3.802	16,1 %
Bouwnijverheid	3.612	4,7 %	945	4,0 %
Groothandel	4.622	6,0 %	1.667	7,1 %
Detailhandel	3.776	4,9 %	1.314	5,6 %
Horeca	2.359	3,1 %	1.049	4,4 %
Vervoer en communicatie	4.173	5,4 %	1.274	5,4 %
Financiële instellingen	2.821	3,7 %	472	2,0 %
Zakelijke dienstverlening	7.082	9,2 %	2.149	9,1 %
Uitleenbedrijven	6.455	8,4 %	3.958	16,7 %
Openbaar bestuur	4.670	6,1 %	1.107	4,7 %
Onderwijs	2.921	3,8 %	484	2,0 %
Gezondheid en welzijn	15.098	19,7 %	3.748	15,9 %
Milieu en overige diensten	1.988	2,6 %	687	2,9 %
Overige sectoren	2.341	3,1 %	660	2,8 %
Afstand tot arbeid				
Fase 1	7.444	9,7 %	3.178	13,4 %
Fase 2	1.516	2,0 %	711	3,0 %
Fase 3	9.369	12,2 %	4.931	20,9 %
Fase 4	4.435	5,8 %	2.389	10,1 %
Fase nader te bepalen	12.058	15,7 %	5.652	23,9 %
Onbekend	41.902	54,6 %	6.770	28,6 %
Hoogst behaalde opleidingsniveau				
Basisonderwijs	3.984	5,2 %	2.102	8,9 %
Voortgezet lager onderwijs	10.703	14,0 %	5.540	23,4 %
Voortgezet hoger onderwijs	14.369	18,7 %	6.791	28,7 %
MBO	4.303	5,6 %	1.782	7,5 %
HBO of Universiteit	1.463	1,9 %	646	2,7 %
Onbekend	41.902	54,6 %	6.770	28,6 %
Inkomen voor herbeoordeling				
Bruto maandinkomen van 750 Euro	16.311	21,3 %	9.801	41,5 %
Bruto maandinkomen van 1500 Euro	16.533	21,5 %	9.744	41,2 %
Bruto maandinkomen van 3000 Euro	43.159	56,3 %	3.650	15,4 %
Onbekend	721	0,9 %	436	1,8 %

Bijlage B: Technische beschrijving onderzoeksmethode

Voor de analyse van de kans op werkhervatting, de kans op de inzet van reïntegratiedienstverlening en het effect van reïntegratietrajecten wordt gebruik gemaakt van twee duurmodellen die met elkaar samenhangen. Aan de ene kant is dat de duur tussen het moment van herbeoordeling en het moment van werkhervatting, aan de andere kant de duur tussen het moment van herbeoordeling en de eerste inzet van reïntegratie activiteiten. Beide duren worden gerelateerd aan achtergrondkenmerken. Omdat de kans op werkhervatting en de kans op de inzet van reïntegratie activiteiten ook afhankelijk is van de verstreken tijd vanaf de herbeoordeling (de ‘werkloosheidsduur’), is er sprake van een conditionele kans, die ook wel wordt aangeduid als ‘hazard rate’. Voor de kans op werkhervatting wordt deze hazard rate gespecificeerd als

$$\theta_w(t | x, t_r, \alpha) = \lambda(t) \exp(\alpha + x' \beta + \gamma I(t_r < t))$$

waarbij $\lambda(t)$ een uitdrukking is voor de individuele duuraafhankelijkheid (hoe de kans afhangt van de verstreken werkloosheidsduur), x een vector is van achtergrondkenmerken van de werkloze, α een constante term die de invloed van niet-waargenomen achtergrondkenmerken uitdrukt en $I(t_r < t)$ een indicatorfunctie voor de inzet van reïntegratie activiteiten. Deze is gelijk aan 1 vanaf het moment t_r waarop reïntegratie activiteiten worden ingezet. De coëfficiënten α , β en γ worden geschat. De individuele duuraafhankelijkheid wordt flexibel gemodelleerd aan de hand van de stapfunctie

$$\lambda(t) = \exp\left(\sum_{j=1}^J \lambda_j I(t_{j-1} \leq t < t_j)\right)$$

waarin j ($= 1, \dots, J$) een index is voor duurintervallen en $I(t_{j-1} \leq t < t_j)$ een indicatorfunctie gelijk aan 1 als t binnen het duurinterval (t_{j-1}, t_j) ligt. Ook de coëfficiënten λ_j worden geschat.

Analoog aan de kans op werkhervatting wordt voor de individuele kans op de inzet van een reïntegratietraject de hazard rate gespecificeerd als

$$\theta_r(t | z, \eta) = \mu(t) \exp(\eta + z' \delta)$$

met een flexibele duuraafhankelijkheid gelijk aan

$$\mu(t) = \exp\left(\sum_{j=1}^J \mu_j I(t_{j-1} \leq t < t_j)\right)$$

De conditionele verdelingsfunctie van door werkhervatting afgeronde baanzoekduren wordt dan

$$f_w(t|x, t_r, \alpha) = \theta_w(t|x, t_r, \alpha) \exp\left(-\int_0^t \theta_w(s|x, t, \alpha) ds\right)$$

en de conditionele verdelingsfunctie van de duur tot aan de start van een reïntegratietraject

$$f_r(t|z, \eta) = \theta_r(t|z, \eta) \exp\left(-\int_0^t \theta_r(s|z, \eta) ds\right)$$

Beide verdelingsfuncties zijn met elkaar gecorreleerd wanneer wordt aangenomen dat de individuele constanten α en η een gezamenlijke verdeling kennen die wordt uitgedrukt door $G(\alpha, \eta)$. Deze gezamenlijke verdelingsfunctie drukt de selectieve inzet van reïntegratietrajecten uit op basis van niet-waargenomen kenmerken. De gezamenlijke verdelingsfunctie voor werkhervatting en de inzet van een reïntegratietraject is daarmee gelijk aan

$$f_{w,r}(t|x, z, t_r, \alpha, \eta) = \int_{\alpha, \eta} f_w(t|x, t_r, \alpha) f_r(t|z, \eta) dG(\alpha, \eta)$$

In de empirische specificatie van het model is gekozen om de duur tot aan werkhervatting *vanaf de herbeoordeling* te modelleren. Hiervoor is vooral gekozen om praktische redenen, namelijk om te laten zien wat de werkhervattingskansen zijn vanaf herbeoordeling, waarbij de periode voor herbeoordeling buiten beschouwing kan worden gelaten. Een inhoudelijk argument voor deze keuze is de verwachting dat arbeidsongeschikten, die worden herbeoordeeld en daarbij de uitkering gedeeltelijk of geheel verliezen, een (grotere) prikkel krijgen om op zoek te gaan naar werk, teneinde het inkomensverlies te compenseren. Alternatieve keuzen zouden zijn de duur tot aan werkhervatting *vanaf het moment voorafgaand aan de herbeoordeling* of de duur *vanaf de aanvang van de uitkering*. Dit laatste is het meest zuiver, omdat niet kan worden uitgesloten dat de groep herbeoordeelden ook voordat ze werden herbeoordeeld al op zoek waren naar werk. Dit zou verstrend kunnen werken op de effectmeting wanneer herbeoordeelden mét traject bijvoorbeeld al langer op zoek zouden zijn dan herbeoordeelden zonder traject. In dat geval zou de groep mét traject een relatief kansarme groep zijn, zodat het effect van de reïntegratiedienstverlening zou worden onderschat.

Uit een nadere analyse blijkt dat juist de groep zonder traject langer in de uitkering heeft gezeten voordat ze werd herbeoordeeld dan de groep met een traject. Het gaat om gemiddeld 4 jaar en 3 maanden voor de groep zonder traject tegenover 3 jaar en 10 maanden voor de groep met een traject, een verschil van 5 maanden of ongeveer 10 procent. Dat verschil zou in principe kunnen zorgen voor een overschatting van het effect van de reïntegratiedienstverlening. Trajecten zijn immers – al dan niet bewust – selectief ingezet bij arbeidsongeschikten met relatief korte uitkeringsduren, dus bij een relatief kansrijke groep. Echter, voor alle vormen van selectie die niet kunnen worden teruggeleid tot waargenomen achtergrondkenmerken wordt in het model gecorrigeerd via de expliciete correlatie tussen de individuele effecten α en η . Daardoor leidt het gebruik van de duur tot werkhervatting vanaf herbeoordeling in theorie niet tot een onzuivere schatting van de effectiviteit van de reïntegratiedienstverlening.

Kanttekening daarbij is dat de correctie voor de selectieve inzet van reïntegratietrajecten op grond van niet-waargenomen achtergrondkenmerken (waaronder de arbeidskansen zoals

vertegenwoordigd door de uitkeringsduur tot aan herbeoordeling) op een zeer eenvoudige wijze in het model is gespecificeerd. De verdelingsfunctie $G(\alpha, \eta)$ wordt gerepresenteerd door vier (massa)punten, die een combinatie vormen van twee mogelijke waarden voor α en η .

Schattingsresultaten, inclusief die voor de waarde en kans van de vier onderscheiden massapunten, worden gegeven in Bijlage C.

Bijlage C: Schattingsresultaten

Tabel C.1: Schattingsresultaten voor de kans op werkhervatting

Achtergrondkenmerk	coëfficiënt	standaard fout
Duurafhankelijkheid		
Maand 1	Referentie	
Maand 2	0.00917	0.05820
Maand 3	0.14605	0.14948
Maand 4	-0.30365	0.11219
Maand 5	-0.25685	0.12417
Maand 6	-0.46364	0.17477
Maand 7	-0.43174	0.19332
Maand 8	-0.64430	0.20629
Maand 9	-0.62425	0.22187
Maand 10	-0.86094	0.28815
Maand 11	-0.82010	0.30308
Maand 12	-0.85017	0.33327
Maand 13 en 14	-1.04099	0.29123
Maand 15 en 16	-1.42595	0.37786
Maand 17 en 18	-1.43848	0.31812
Maand 19 en 20	-1.33693	0.29311
Maand 21 en 22	-1.74462	0.40734
Maand 23 en 24	-1.69389	0.27453
Maand 25 en 26	-1.84850	1.38398
Maand 27 en later	-2.59244	0.72349
Jaar van herbeoordeling		
2002	Referentie	
2003	-0.17683	1.03716
2004	-0.46249	0.10615
Soort herbeoordeling		
1e jaars	Referentie	
5e jaars	-1.06631	0.06944
Professioneel	-0.08174	0.42741

Tabel C.1 vervolg

Achtergrondkenmerk	coëfficiënt	standaard fout
Mate van herbeoordeling		
Van 15-35% AO naar volledig goedgekeurd	Referentie	
Van 25-35% AO naar 15-25% AO	-0.08340	1.63185
Van 35-80% AO naar volledig goedgekeurd	-0.12499	0.33637
Van 35-80% AO naar 15-35% AO	-0.19092	0.17591
Van 45-80% AO naar 35-65% AO	-0.09296	0.16341
Van volledig AO naar volledig goedgekeurd	-0.28743	0.52387
Van volledig AO naar 15-35% AO	-0.50982	1.73544
Van volledig AO naar 35-80% AO	-0.48662	0.75985
Geslacht		
Man	Referentie	
Vrouw	-0.11075	1.81475
Leeftijd		
Gedeeld door 10	-0.35256	4.19849
Kwadraat gedeeld door 100	0.01593	16.59863
Provincie		
Groningen	0.08840	0.06049
Friesland	0.18593	0.00471
Drenthe	0.22057	0.07216
Overijssel	0.20471	0.09967
Flevoland	0.23484	0.00071
Gelderland	0.16738	0.06882
Utrecht	0.11781	0.06318
Noord-Holland	Referentie	
Zuid-Holland	0.13757	0.05099
Zeeland	0.32869	0.05578
Noord-Brabant	0.06671	0.52604
Limburg	0.04673	0.02005
Buitenland of onbekend	0.34847	0.06308
Diagnose categorie		
Bewegingsapparaat	0.04209	0.76684
Spanning, depressie	0.05107	0.27467
Psychische stoornissen	0.00690	0.25460
Letsel	0.25861	0.05807
Zwangerschap en bevalling	-0.19473	0.07367
Zenuwstelsel	0.00484	0.05647
Hart- en vaatstelsel	0.17560	0.10643
Andere diagnose	Referentie	

Tabel C.1 vervolg

Achtergrondkenmerk	coëfficiënt	standaard fout
Samenloop met WW		
Wel	0.19485	0.80213
Niet	Referentie	
Herkomst		
Marktsector (werknemers)	Referentie	
Overheid (ambtenaren)	-0.16152	0.25798
Bedrijfstak		
Landbouw en visserij	0.48546	0.11262
Industrie en nutsbedrijven	Referentie	
Bouwnijverheid	0.32342	0.01859
Groothandel	0.01339	0.20470
Detailhandel	-0.03262	0.12552
Horeca	0.12673	0.15290
Vervoer en communicatie	0.24658	0.00327
Financiële instellingen	-0.07793	0.05807
Zakelijke dienstverlening	0.07802	0.38070
Uitleenbedrijven	-0.19484	0.02716
Openbaar bestuur	-0.06448	0.03658
Onderwijs	-0.13688	0.08485
Gezondheid en welzijn	0.24528	0.22933
Milieu en overige diensten	0.14445	0.02554
Anders	-0.07353	0.12645
Fase bij intake CWI		
Fase 1	Referentie	
Fase 2	-0.12293	0.05057
Fase 3	-0.34484	0.18952
Fase 4	-0.49396	0.09252
Fase nader te bepalen (2/3)	-0.27146	0.59849
Fase onbekend	-0.07277	0.04140
Opleidingsniveau		
Hooguit basisonderwijs	Referentie	
Voortgezet lager onderwijs	0.05448	0.19346
Voortgezet hoger onderwijs	0.23275	0.84245
MBO	0.32773	0.01725
HBO of Universitair	0.32672	0.03934
Opleidingsniveau onbekend	-0.07277	0.04140

Tabel C.1 vervolg

Achtergrondkenmerk	coëfficiënt	standaard fout
Inkomensniveau voor herbeoordeling		
Bruto maandinkomen minder dan € 950	Referentie	
Bruto maandinkomen tussen € 950 en € 1.650	0.13560	0.00208
Bruto maandinkomen meer dan € 1.650	0.32521	0.59299
Bruto maandinkomen onbekend	-2.23841	0.09676
Effect van inzet van reïntegratietraject		
	0.28340	0.29864
Constante 1 (α_1)		
Constante 1 (α_1)	-1.05650	0.01154
Constante 2 (α_2)		
Constante 2 (α_2)	-2.25463	1.49831
Kansparameter bij α_1, η_1		
Kansparameter bij α_1, η_1	Referentie	
Kansparameter bij α_1, η_2	-0.26822	0.90914
Kansparameter bij α_2, η_1	-0.22472	0.70729
Kansparameter bij α_2, η_2	0.39130	1.95792
Kans op Type I (α_1, η_1)		
Kans op Type I (α_1, η_1)	0.18918	
Kans op Type II (α_1, η_2)		
Kans op Type II (α_1, η_2)	0.19759	
Kans op Type III (α_2, η_1)		
Kans op Type III (α_2, η_1)	0.36585	
Kans op Type IV (α_2, η_2)		
Kans op Type IV (α_2, η_2)	0.24738	

Uit tabel C.1 blijkt dat het gevonden effect van de inzet van reïntegratiedienstverlening op de werkherstattingskans niet significant van 0 verschilt.

De correlatie tussen de individuele effecten α en η kan worden berekend als

$$\text{corr}(\alpha, \eta) = (p_{11}p_{22} - p_{12}p_{21}) \times (\alpha_1 - \alpha_2) \times (\eta_1 - \eta_2) = -0.063$$

Daarmee resulteert een verwaarloosbare correlatie tussen de kans op werkherstating en de kans op de inzet van een reïntegratietraject, waaruit kan worden geconcludeerd dat de selectie in de inzet van reïntegratietrajecten op basis van niet-waargenomen achtergrondkenmerken nihil is. Dit blijkt ook uit een vergelijking met kansen op werkherstating gebaseerd op een model zonder correctie voor niet-waargenomen achtergrondkenmerken, die praktisch identiek zijn aan de kansen zoals gepresenteerd in Hoofdstuk 3 van deze rapportage.

Nummer :
 Datum : 2 juni 2006
 Aan : De heer J.P.C.M. van Zijl

Second Opinion SEO studie 'De weg terug; epiloog'

1. Verzoek RWI

In het najaar van 2005 bracht de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) de publicatie *De weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk* uit. Deze door SEO Economisch Onderzoek verrichte studie richt zich op arbeidsongeschikten die in de periode van 1 januari 2001 tot 1 oktober 2004 zijn herbeoordeeld, met als gevolg gedeeltelijke of volledige goedkeuring voor werk. In de studie ontbrak het vooralsnog aan een analyse van de effectiviteit van reïntegratiedienstverlening voor deze specifieke groep. Een dergelijke analyse is inmiddels uitgevoerd, in concept gereed en draagt als titel *De weg terug; epiloog*.

Uit oogpunt van kwaliteit en zorgvuldigheid heeft RWI het Centraal Planbureau (CPB) verzocht om een *Second Opinion* op de deugdelijkheid en de toepasbaarheid ('relevantie') van het onderzoek. Deze notitie beschrijft de resultaten van deze *Second Opinion* door CPB. Om de deugdelijkheid te bepalen bespreken we achtereenvolgens de gebruikte methode, de gebruikte gegevens en de uitkomsten. Voor wat betreft de relevantie gaan we in op de plaatsbepaling in de literatuur en enkele beleidsimplicaties. De *Second Opinion* besluit met de belangrijkste conclusies met daarbij enkele suggesties voor vervolgonderzoek. In de bijlage van deze *Second Opinion* is ten slotte nog specifiek commentaar op de studie opgenomen. RWI heeft aangegeven dat dit specifieke commentaar in de definitieve versie van het rapport zal zijn verwerkt.

2. Deugdelijkheid

Methode

SEO volgt met haar schattingsmethode de *State of the Art* van de econometrische literatuur. Essentie van de methode is dat aan de hand van baanzoekduren van werkzoekenden het effect van bemiddeling- dan wel scholingsinterventies wordt geschat, zodanig dat niet alleen gecorrigeerd wordt voor waarneembare maar ook niet (direct) waarneembare kenmerken van arbeidsgehandicapten. De eerste toepassing van deze methode dateert alweer van tien jaar geleden (zie Abbring et al., 1996).⁶ Inmiddels vindt de methode brede toepassing voor

⁶ Abbring, J.H., G.J. van den Berg, P. Mullenders, and J.C. van Ours (1996), "Sancties in de WW: Een werkend perspectief, *ESB*, 81, 750–753.

verschillende doelgroepen (werklozen, arbeidsgehandicapten) en instrumenten (bemiddeling, scholing, sancties). Bovendien worden effecten op de duurzaamheid van effecten steeds beter in beeld gebracht en ook steeds vaker vertaald naar kosten- baten analyses. Het rapport *De weg terug: epiloog* is een welkome toevoeging aan deze reeks, vooral omdat over de effectiviteit van interventies op arbeidsgehandicapten weinig bekend is.

De gebruikte methode — en zo ook de expertise van SEO om die toe te passen — staat dus niet ter discussie. Het rapport is bovendien inzichtelijk, in die zin dat de resultaten van econometrisch onderzoek toegankelijk worden gemaakt voor een breed publiek.

Dataselectie

Het onderzoek kent een scherpe focus: zoom in op die arbeidsgehandicapten die tussen 1 januari 2002 en 1 oktober 2004 door een herbeoordeling (deels) weer arbeidsgeschikt zijn verklaard en niet over werk beschikten. De onderzoeksperiode ligt dus niet in de huidige herbeoordelingsoperatie door UWV die gestart is ná oktober 2004, maar dit is geen zwaarwegend probleem — de reïntegratiedienstverlening zelf is namelijk niet substantieel gewijzigd. Identificatie van het effect van reïntegratie volgt vervolgens uit een vergelijking van het deel van deze groep mét en zonder traject. Veronderstelling daarbij is dat herbeoordeelden zoeken na de herbeoordeling (zie hierover meer in de appendix). In dat geval is er geen twijfel dat het effect van reïntegratie consistent geschat kan worden.

De opzet van het onderzoek roept dus niet of nauwelijks twijfels op. Wel had het interessant geweest om de analyse breder te trekken, namelijk door de netto-effectiviteit van de populatie te spiegelen aan de netto-effectiviteit voor arbeidsgehandicapten zónder herbeoordeling. Op die manier wordt de *relatieve* effectiviteit voor de groep herbeoordeelden zichtbaar: zijn de resultaten specifiek voor deze groep, of spreken we hier van generieke effecten? Met andere woorden: zou het kunnen zijn dat de specifieke doelgroep over eigenschappen beschikt die niet ten goede komen aan de effectiviteit (bijv. geringe motivatie).

Uitkomsten: een KBA mogelijk?

De gevonden netto-effectiviteit in de studie is gering. De studie doet geen echte aanzet dit resultaat te vertalen naar een Kosten Baten Analyse (KBA) van de trajecten — hiervoor is ‘nader onderzoek’ nodig. De vraag is echter of niet nu al iets mogelijk is. De kosten van een traject bedroegen gemiddeld 2.500 euro. De baten die daar tegenover staan zijn met name uitkeringsbesparingen.⁷ De gemiddelde uitstroomkans van de doelgroep bedraagt 11,5%. Stel nu dat de gemiddelde uitkeringslasten 10.000 euro per jaar zijn en we een disconteringsvoet van 4% hanteren.⁸ Aldus is de verwachte contante waarde van toekomstige uitkeringen voor een gemiddeld persoon gelijk aan circa 64.500 euro.⁹ Door een verhoging van de uitstroomkans met 0,7%-punt neemt de totale verwachte verdisconteerde waarde van uitkeringslasten af tot circa 61.750 euro; een verschil van 2.750 euro derhalve. Een deel van deze uitkerings-besparingen zal

⁷ Voor meer inzicht in een KBA analyse van reïntegratiebeleid, Zie Koning, P.,W.C., C.N. Teulings en G.J. van den Berg (2002): Hoe arbeidsmarktbeleid te waarderen?, *ESB*, 87 (4372), pp.600-602.

⁸ Doorgaans wordt een rekenrente van 4% gehanteerd als discontovoet voor toekomstige kosten/baten in KBA's.

⁹ De totale disconteringsvoet van uitkeringslasten is gelijk aan 11,5% (uitstroomkans) + 4% (disconteringsvoet) = 15,5%. Maken we 10.000 euro (jaarlijks) contant met gebruikmaking van een discontovoet van 15,5%, dan levert dit een bedrag op van circa 64.500 euro.

weglekken door het gevaar van recidive in de WAO of doorstroom naar andere uitkeringen; een ander deel (op korte termijn) door verdringing van andere werkzoekenden.¹⁰

Hoe dan ook, de bovenstaande tentatieve berekening maakt duidelijk dat ondanks een ogenschijnlijk bescheiden netto-effect van 0,7%-punt de KBA niet op voorhand negatief hoeft uit te pakken. Dit heeft niet alleen te maken met de relatief goedkope trajecten, maar ook met de relatief lange uitkeringsduur van de doelgroep. De potentiële uitkeringsbesparingen zijn daarom aanzienlijk. Om in Cruyffiaanse termen te spreken: elk nadeel heeft zijn voordeel. Het nadeel is hierbij dat de *a priori* kansen op werk van de doelgroep heel laag zijn, het voordeel dat hierdoor de ruimte voor uitkeringsbesparingen groot is. Het zou kunnen dat voor subgroepen de KBA (licht) positief uitvalt, en voor anderen negatief. Op basis van de onderzoeksresultaten, en met gebruikmaking van enkele kerncijfers van UWV (gemiddelde uitkeringslasten) en CBS (kans op recidive), is het goed mogelijk dit beter in beeld te brengen.

3. Relevantie

Internationale literatuur

Vergelijkbaar onderzoek naar het effect van reïntegratie op de werkhervattingskans voor arbeidsgehandicapten is schaars. In een recente overzichtsstudie voor de EU merkt ook Kluge (2006) dit op: evaluaties van (her-)scholing, gesubsidieerde arbeid of loonkosten-subsidies voor deze doelgroep zijn er nauwelijks, en de twee studies die aan econometrische standaarden voldoen laten geen significante effecten zien.^{11 12} Dit geldt ook voor de *Ticket To Work* (TTW) *programs* in de VS (zie Purdon *et al.*, 2006).¹³ De geringe effecten die SEO vindt zijn dus zeker niet verrassend, temeer daar het gaat om relatief goedkope trajecten.

Van resultaten naar beleid

Wat is de oorzaak van de geringe effectiviteit van reïntegratie? Koning (2005)¹⁴ geeft enkele mogelijke verklaringen, met bijpassende beleidsimplicaties. Hier geven we er drie. De eerste is dat er redelijkerwijs geen hoge effecten van de trajecten verwacht *konden en mogen* worden: bij de trajecten gaat het immers om relatief geringe inspanningen. Dit maakt de tentatieve KBA ook duidelijk: de uitkeringsbesparingen zijn gering, maar dat geldt ook voor de kosten.

Een tweede verklaring zou kunnen liggen in de doelgroep zelf: reïntegratietrajecten zijn doorgaans voorbehouden aan laagopgeleiden, die relatief gevoelig zijn voor de armoedeval. Het is de vraag of een traject deze armoedeval kan slechten, zeker als deelnemers niet sterk gemotiveerd zijn deel te nemen. Voor de specifieke groep onderzochte arbeidsgehandicapten zou dit ook het geval kunnen zijn. Onderzocht zou kunnen worden of de effectiviteit hoger ligt bij hen die zonder herbeoordeling (toch) een traject hebben gevolgd (zie onderzoekssuggesties).

¹⁰ Het vergt nadere, iets complexere berekeningen om het hiermee gemoeide bedrag te bepalen.

¹¹ Kluge, J. (2006): The Effectiveness of European Active Labor Market Policy, IZA Discussion Paper, No. 2018, March 2006.

¹² Momenteel vindt een uitvoerige evaluatie van de *New Deal for Disabled People* (NDDP) in het Verenigd Koninkrijk plaats. Zie meer hierover op <http://www.bris.ac.uk/Depts/CMPO/workingpapers/jrfreport.doc>.

¹³ Purdon, S. *et al.* (2006): Impact of the Job Retention and Rehabilitation Pilot, DWP, Research Report No 342.

¹⁴ Koning, P. (2005): Heeft de evaluatie van reïntegratiebeleid nog toekomst?, *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 12(1), 27-37.

Ten derde: de uitvoering. Binnen SUWI is niet altijd duidelijk wie verantwoordelijk is voor reïntegratie. UWV is doorgaans aanbestedende partij, niet uitvoerend. Daarnaast is niet duidelijk of arbeidsgehandicapten na een herbeoordeling onder de hoede van UWV blijven (WW) of dat het zwaartepunt bij gemeenten komt te liggen (WWB). Dergelijke systeemovergangen tussen uitvoerders komen niet ten goede aan de effectiviteit. Wel zou UWV zich actiever op kunnen stellen in haar rol als aanbesteder: het al dan niet toewijzen van de juiste trajecten aan doelgroepen. Dus geen reïntegratiedienstverlening als het naar verwachting weinig toevoegt of zelfs stigmatiserend kan werken.

4. Conclusies

Deugdelijkheid en relevantie getoetst

Er is geen twijfel over de econometrische deugdelijkheid van de analyse van SEO. Het onderzoek volgt de *State of the Art* van econometrische technieken. De geschatte effecten zijn derhalve betrouwbaar en komen globaal overeen met resultaten uit de internationale literatuur, waarin tevens gevonden wordt dat effecten van reïntegratie gering zijn. Deze resultaten zijn ook relevant voor de huidige effectiviteit van door UWV verleende reïntegratiediensten, ook al ligt de onderzoeksperiode vóór de huidige herbeoordelingsoperatie. De vraag is wel in hoeverre UWV (alleen) bepalend is voor de effectiviteit van trajecten, aangezien er ook andere actoren bepalend zijn voor het succes van trajecten, zoals de cliënten zelf en de reïntegratiebedrijven.

Suggesties voor vervolgonderzoek:

- Een interessante toevoeging zou er uit kunnen bestaan ook de reïntegratiedienstverlening voor arbeidsgehandicapten zonder herbeoordeling bij de analyse te betrekken. Op die manier zou meer inzicht kunnen ontstaan in de *relatieve* netto-effectiviteit voor de groep herbeoordeelden. Met andere woorden: zou het kunnen zijn dat de specifieke doelgroep over eigenschappen beschikt die niet ten goede komen aan de effectiviteit (bijv. geringe motivatie?).
- Daarnaast is een kosten-baten analyse (KBA) van trajecten mogelijk, om de resultaten zo in breder perspectief te kunnen plaatsen. Een tentatieve KBA leert bijvoorbeeld dat ook ogenschijnlijk bescheiden effecten van trajecten toch duidelijke besparingen kunnen opleveren. Enerzijds heeft dit te maken met de relatief lange uitkeringsduur van de doelgroep, met hoge potentiële besparingen tot gevolg. Anderzijds mag én hoeft niet veel verwacht te worden van de relatief goedkope trajecten. Hoe dan ook, de berekeningen suggereren dat trajecten misschien voor subgroepen toch een bescheiden toegevoegde waarde kunnen hebben. Hier past een beleid van *profiling* bij: het gedoceerd toewijzen van trajecten voor groepen waar de toegevoegde waarde relatief hoog ligt.

Appendix: specifiek commentaar

- Bij de presentatie van schattingsresultaten ontbreekt de nodige informatie. Te denken valt daarbij aan de omvang van standaardfouten van geschatte effecten (is een effect van 0,7%punt op de baanvindkans significant?) en het belang van niet-waargenomen heterogeniteit. Voor ingewijden is dit nuttige informatie om de resultaten nog iets breder in perspectief te zien.
- Wanneer start een baanzoekduur? Is dit (i) bij aanvang van de uitkeringsduur; (ii) voorafgaand aan een herbeoordeling; of (iii) na een herbeoordeling? De studie gaat uit van optie (iii). Dit heeft duidelijk praktische voordelen. Het is echter waarschijnlijk dat er ook herbeoordeelden zijn die al langer zoeken. Dit werkt versturend als herbeoordeelden mét traject bijvoorbeeld al langer op zoek zouden zijn dan herbeoordeelden zonder traject; in dat geval hebben we namelijk te maken met een relatief kansarme groep — anders hadden ze niet zo lang gezocht. In dat geval wordt het effect van reïntegratiedienstverlening onderschat. Het is mogelijk dat de schattingsmethode ongevoelig is hiervoor, daar dat de meetfout in de duur als ‘niet waargenomen effect’ wordt opgepikt. Hoe dan ook is het aan te bevelen in het rapport hier meer aandacht aan te besteden.¹⁵

Volgens het rapport zou reïntegratie tijdens hoogconjunctuur nadrukkelijker op de politieke agenda moeten staan. Deze conclusie kan wat misleidend zijn, in die zin dat gesuggereerd lijkt te worden dat trajecten ten tijde van hoogconjunctuur effectiever zouden zijn. Dat is echter niet onderzocht. Bovendien: ten tijde van hoogconjunctuur zullen reïntegratietrajecten weliswaar vaker tot banen leiden, maar hetzelfde geldt ook zonder de inzet van trajecten. Vooralsnog zijn er geen sterke argumenten dat de netto-effectiviteit zou variëren over de conjunctuur.

¹⁵ Ook is het mogelijk het model te herschatten, maar nu met uitkeringsduren (vanaf het moment van instroom in de WAO) in plaats van zoekduren vanaf het moment van herbeoordelingen.